

СВОБОДА

Видає Український Народний Союз

Пам'ятаймо
про
Україну!

Рік 129, ЧИСЛО 49, П'ЯТНИЦЯ, 9 ГРУДНЯ 2022 РОКУ

1893

Vol. 129, No. 49, FRIDAY, DECEMBER 9, 2022

\$2.00

ХРОНІКА ВІЙНИ

ЗСУ знищують ворожі сили

За дев'ять місяців війни Росії проти України Збройні сили України (ЗСУ) стали однією з найпотужніших армій Європи. З 24 лютого по 7 грудня ЗСУ ліквідували 92,740 російських військових. Також знищено російських танків 2,935, бойових броньованих машин – 5,909, артилерійських систем – 1,923, ракетних систем залпового вогню – 395, засобів протиповітряної оборони – 211, літаків – 281, гелікоптерів – 264, безпілотників – 1,601, крилатих ракет – 592, кораблів та катерів – 16, автомобільної техніки та автоцистерн – 4,526, спеціальної техніки – 163.

5 грудня на російських стратегічних військових аеродромах „Дягілево“ (м. Рязань) і Енгельсі (Саратовська область) сталися вибухи, що призвели до пошкодження літаків, зокрема стратегічних бомбардувальників – вже зі спорядженими ракетами, які здійснюють регулярні ракетні удари по критично важливій енергетичній інфраструктурі України. Зокрема, на аеродромі в Енгельсі впав безпілотник, внаслідок чого пошкоджені два бомбардувальника-ракетоносці Ту-95. На військовому аеродромі „Дягілево“ під Рязанню загорівся бензовоз та стався вибух. Внаслідок цього загинули троє, ще шестеро отримали поранення. В Україні вибухи коментували стримано, і відповідальності на себе прямо не взяли.

Випадки на російських аеродромах прокоментував радник голови ОП Михайло Подоляк: „Якщо дуже часто запускати щось у повітряний простір інших країн, рано чи пізно невідомі літальні об'єкти повернуться до місця вильоту“. Від Енгельса до лінії фронту в Україні близько 700 кілометрів, від Дягілево – близько 500. За офіційними даними, на озброєнні ЗСУ немає засобів ураження такої дальності. Однак у жовтні „Укроборонпром“ повідомив, що завершує розробку ударного безпілотника з дальністю польоту 1000 кілометрів. Літаки, що базуються на авіабазі в Енгельсі, регулярно завдають ударів крилатими ракетами по Україні, їхньою метою переважно стають об'єкти енергетики.

У Міністерстві оборони Великобританії вказали, що атаки безпілотників на російські військово-повітряні бази – за кілька сотень миль від лінії фронту – „правдоподібно, вважатимуться найбільшою стратегічною невдачею“ Росії стосовно захисту стратегічних баз, від початку повномасштабної війни в Україні.

6 грудня в результаті вогневого ураження у Запорізькій області знищено до 20 одиниць військової техніки противника різного типу.

У російському місті Курськ сталася пожежа на летовищі, де спалахнув нафтонакопичувач. Влада міста заявила про атаку безпілотника. Також у Брянській області росії повідомили про атаку безпілотників на комбінат „Слава“, де дрони впали за кілька метрів від резервуарів з паливом.

(Закінчення на стор. 13)

У Нью-Йорку відзначили 100-річчя виконання „Щедрика“

У Нью-Йорку на концерті на честь 100-річчя виконання „Щедрика“. (Фото: Фейсбук хору „Думка“)

НЮ-ЙОРК. – У Карнегі-голі відбувся урочистий концерт з нагоди 100-річчя виконання в цьому закладі пісні Миколи Леонтовича „Щедрик“. З цієї нагоди глядачів привітав у своєму відеозверненні Президент України Володимир Зеленський.

Він нагадав про боротьбу українців проти окупантів та намагання Росії залишити українців без світла й тепла.

Зі сцени виступили нью-йоркський хор „Думка“, дитячий хор „Щедрик“, що прибув з України до США, український хор бандуристів та американський хор „Трініті Волстріт“. Хори виконали українські та американські українські пісні, зокрема колядки й щедрівки. Також у виконанні дитячого колективу „Щедрик“ та „Трініті Волстріт“ відбулася прем'єра хорového твору Тревор Вестона на слова Сергія Жадана „Довго“.

Твір Леонтовича виконали разом три українські колективи. Наприкінці концерту на вимогу глядачів його проспівали ще раз експромтом спільно з

американським хором.

Спеціальними гостями стали оперна співачка Джанай Брюггер та українська фолк-співачка Марічка Марчик. Великий концерт культовий американський режисер Мартін Скорсезе та американська акторка українського походження Віра Фарміга.

Дружина Президента Олена Зеленська у своєму відеозверненні нагадала історію „Щедрика“, підкресливши, що „пісня стала справжнім саундтреком зимових свят“. Вона розповіла, що її автора застрелив агент радянських спецслужб, і через століття ця історія знову повторюється в Україні. Місто Покровськ, де М. Леонтович писав „Щедрика“, росіяни обстрілюють бомбами, дронами, як і десятки інших українських міст, сказала Зеленська. За її словами, українських музикантів убивають, як убили Леонтовича, зокрема, розстріляли головного диригента Херсонського музично-

(Закінчення на стор. 13)

Німеччина визнала Голодомор геноцидом

ЕРЛІН. – 30 листопада німецький Бундестаг підтримав резолюцію щодо визнання Голодомору геноцидом українського народу. Таким чином Німеччина стала 19 країною світу, яка прийняла таке рішення.

У 1993-2021 роках Голодомор визнали геноцидом Естонія, Австралія, Канада, Угорщина, Литва, Грузія, Польща, Перу, Парагвай, Еквадор, Колумбія, Мексика, Латвія, Португалія та США, а під час повномасштабної війни цього року – Чехія, Ірландія, Молдова та Німеччина.

Резолюцію „Голодомор в Україні: пам'ятаємо – вшановуємо – застерігаємо“ підтримали як партії, які входять до складу керівної коаліції – соціал-демократи, зелені та ліберали з Вільної демокра-

тичної партії, так і провідна опозиційна ХДС-ХСС. Ультраправі з „Альтернативи для Німеччини“ та „Ліві“ утрималися.

Міністер закордонних справ Дмитро Кулеба назвав це „історичним рішенням“, яке підтверджує, що для української зовнішньої політики немає нічого неможливого.

„Цей крок відновлює історичну справедливість та вшановує пам'ять мільйонів жертв геноциду, який Сталін і його поплічники вчинили проти нашого народу. Світ не зміг зупинити цей злочин тоді, але може хоча би зупинити російську брехню про нього зараз і назвати його тим, чим він був: геноцидом“, – відзначив Д. Кулеба.

„ВВС“

УКРАЇНА ЗА ТИЖДЕНЬ

■ Викрили злочинну організацію

ОДЕСА. – Національне антикорупційне бюро та Спеціалізована антикорупційна прокуратура заявили 5 грудня, що викрили нову злочинну організацію в Одесі й затримали трьох осіб за підозрою у створенні злочинної організації та вчиненні корупційних злочинів в Одесі. Йдеться про двох організаторів та їхню довірену особу. Однак слідство встановлює й інших учасників злочинної організації.

Восени 2021 року, після викриття детективами НАБУ та прокурорами САП злочинної організації, що спеціалізувалася на корупційних схемах незаконного вибуття майна з комунальної власності Одеси, на її місці з'явилася нова. Ця організація взяла під контроль практично всі питання економічного життя міста, серед яких взаємодія з забудовниками, закупівлі коштом місцевого бюджету, діяльність комунальних підприємств, інші аспекти взаємодії з бізнесом. Задля досягнення поставлених цілей організатори налагодили процес системного підкупу чиновників та депутатів місцевої ради. Засоби інформації вказують із посиланням на джерела в правоохоронних органах, що йдеться про бізнесмена Бориса Кауфмана та його партнера Олександра Грановського. Також про зв'язок справи із тією, в якій йшлося про іншого бізнесмена Володимира Галантерника. Серед інших підозрюваних у цій справі – міський голова Одеси Геннадій Труханов, його заступник Олег Бриндак, експрокурор Одеської області Олег Жученко та інші. (Радіо Свобода)

■ Лавру зареєстрували у складі ПЦУ

КИЇВ. – 2 грудня Свято-Успенську Києво-Печерську лавру зареєстрували як нову юридичну особу – монастир у складі Православної церкви України (ПЦУ). Йдеться про новий монастир, а не про перереєстрацію приміщень, які зараз використовує Українська православна церква (донедавна на пряму пов'язана з Московським патріархатом). Очолює новий монастир як юридичну особу Митрополит Київський та всієї України Епіфаній.

Реєстрація монастиря ПЦУ сталась на тлі різкої зміни політики у церковній сфері Володимира Зеленського, який доручив розібратись з УПЦ МП і Києво-Печерською лаврою. УПЦ в Україні наразі має близько 10 тис. єпархій. Вона канонічно є частиною Російської православної церкви, але з початку війни Росії проти України взяла курс на незалежність. ПЦУ має близько 7 тис. парафій, вона є автокефальною церквою і входить до диптиху помісних православних церков світу. Щоправда, визнана вона тільки частиною інших церков. („BBC“)

■ Відзнаку отримали волонтери

КИЇВ. – 5 грудня відзначали Міжнародний день волонтера. В Україні започатковано нову відзнаку для волонтерів „Золоте серце“, яку отримали представники 50 волонтерських організацій, зокрема, Veteran Hub, Армія SOS, „Госпітальєри“, фонди „Повернись живим“, Сергія Притули, „Солом'янські котики“ та інші. (Укрінформ)

■ В Україні бракує електроенергії

КИЇВ. – В Україні станом на ранок 5 грудня зберігався дефіцит електроенергії. Обленерго отримали ліміти добового споживання. 3-4 грудня завдяки збільшенню потужності атомних електростанцій та традиційному для суботи-неділі зниженню споживання вдалося застосувати мінімальний обсяг аварійних відключень. Однак на ранок 5 грудня диспетчерський центр „Укренерго“ фіксував зростання обсягів споживання електроенергії, пов'язане з початком робочого тижня і з відчутним зниженням температури майже по всій країні. За дев'ять місяців повномасштабної війни фахівці „Укренерго“ провели аварійні роботи на 45 пошкоджених обстрілами підстанціях різної кляси напруги та відновили 52 із 87 високовольтних ліній електропередач. (Укрінформ)

Кампанія залякування дипломатів України

КИЇВ. – 30 листопада до Посольства України в Іспанії надійшов конверт. Під час огляду конверт вибухнув у руках коменданта. Загроз його життю немає. Решта співробітників посольства не постраждала.

Міністер закордонних справ України Дмитро Кулеба доручив терміново посилити безпеку всіх українських посольств за кордоном.

Після теракту в Іспанії до посольств в Угорщині, Нідерландах, Польщі, Хорватії, Італії, генеральних консульств в Неаполі та Кракові, консульства в Брно надійшли закривавлені пакунки, в яких знаходилися очі тварин. Самі пакунки були просякнуті рідиною характерного кольору та мали відповідний запах.

Вхід до помешкання Посла у Ватикані зазнав вандалізму, Посольство в Казахстані отримало повідомлення про мінування, яке згодом не підтвердилося. Листи-бомби були також відправлені прем'єр-міністрові, до Міноборони, Посольства

США, Супутникового центру ЄС та до збройової компанії, яка виробляє протитанкові гранатомети для України. Листи-бомби були також відправлені Прем'єр-міністрові, до Міноборони, до Посольства США, Супутникового центру ЄС та до збройової компанії, яка виробляє протитанкові гранатомети для України.

Посольство в США отримало лист з ксерокопією критичної статті про Україну. Як і більшість інших конвертів, цей лист синхронно з іншими надійшов із території однієї європейської країни.

„Маємо підстави вважати, що відбувається добре спланиована кампанія терору та залякування посольств і консульств України. Не маючи змоги зупинити Україну на дипломатичному фронті, нас намагаються залякати. Однак ми одразу сказати, що ці спроби марні. Ми й надалі ефективно працюватимемо на перемогу України“, – наголосив Міністер закордонних справ Д. Кулеба.

МЗС України

Указ про релігійні організації

КИЇВ. – Указом Президента України 1 грудня впроваджено застосування персональних спеціальних економічних та інших обмежувальних заходів щодо діяльності релігійних організацій в Україні з метою забезпечення духовної незалежності, недопущення розколу в суспільстві за релігійною ознакою, сприяння консолідації українського суспільства та захисту національних інтересів.

Кабінет міністрів України має внести у двомісячний строк на розгляд Верховної Ради України законопроект щодо унеможливлення діяльності в Україні афілійованих із центрами впливу в Російській Федерації релігійних організацій відповідно до норм міжнародного права у сфері свободи совісті та зобов'язань України у зв'язку зі вступом до Ради Європи; вирішити невідкладно питання віднесення Державної служби України з етнополітики та свободи совісті до центральних органів виконавчої влади, діяльність яких спрямовується і координується безпосередньо Кабінетом Міністрів України; вирішити питання функціонального підпорядкування Державній служби України з етнополітики та свободи совісті структурних підрозділів місцевих державних адміні-

страцій, до повноважень яких належать питання реалізації права на свободу совісті і віросповідання, діяльності релігійних організацій; забезпечити у двомісячний строк перевірку наявності правових підстав та дотримання умов користування релігійними організаціями майном, яке перебуває на території Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника.

Державній службі України з етнополітики та свободи совісті забезпечити у двомісячний строк проведення релігієзнавчої експертизи Статуту про управління Української православної церкви на наявність церковно-канонічного зв'язку з Московським патріархатом, за необхідності вжити передбачених законом заходів.

Службі безпеки України разом з Національною поліцією України та іншими державними органами, до компетенції яких відносяться питання у сфері забезпечення національної безпеки, активізувати заходи з виявлення та протидії підіривній діяльності російських спеціальних служб у релігійному середовищі України. Застосувати персональні спеціальні економічні та інші обмежувальні заходи (санкції) до фізичних осіб.

Пресслужба Президента України

Обмежили продаж нафти з Росії

ЄС запровадив ембарго на імпорт російської нафти на європейський ринок морським шляхом, а також граничне цінове обмеження у 60 дол. за барель для її поставок у треті країни з використанням європейських суден або торговельних послуг. У Єврокомісії 5 грудня пояснили різницю між ціною стелею та забороною на імпорт „морської“ нафти з Росії. Запровадження цінового ліміту на нафту та нафтопродукти російського походження, що постачаються морським шляхом, стосується поставок до третіх країн і використання з цією

метою європейських суден і послуг, оскільки Євросоюз запровадив ембарго на імпорт цієї нафти. Про це заявив речник Єврокомісії Ерік Мамер.

„ЄС вжив політичних заходів, щоб Росія не могла скористатися високими прибутками від торгівлі нафтою для продовження фінансування своєї війни проти України. Ці рішення набули чинності сьогодні (5 грудня – ред.). Це стосується ембарго на імпорт російської нафти до ЄС мор-

(Закінчення на стор. 11)

Демонтаж пам'ятників Катерині II та Суворову

Георгій Лук'янчук

ОДЕСА. – Міська рада підтримала рішення про демонтаж пам'ятника „Засновникам Одеси“ зі скульптурою Катерини II та пам'ятника російському полководцеві Олександрові Суворову в центрі міста. Пам'ятники демонтують і перенесуть до Одеського художнього музею. За це рішення 30 листопада, проголосували 43 депутати і 41 депутат міської ради, відповідно. Частина депутатів не прийшла на сесію. Як припустив в коментарі депутат Петро Обухов, ці депутати не хотіли публічно показувати свою позицію проти демонтажу пам'ятника. Влітку на сайті президента зареєстру-

вали петицію про знесення пам'ятника „Засновникам Одеси“. Президент України звернувся до міської ради Одеси з проханням розглянути пропозицію про знесення пам'ятника. Водночас у серпні міський голова Одеси Геннадій Труханов заявляв, що виступає проти знесення пам'ятника Катерині II, однак вже у вересні він змінив позицію, заявивши, що виступає за те, щоб демонтувати його цивілізовано – наприклад, перенести у парк Імперського та радянського минулого, створення якого пропонує міська влада. Більшість одеситів також підтримали демонтаж

(Закінчення на стор. 13)

ДАВНО НАЗРІЛЕ**Знищити осині гнізда**

Петро Часто

Здавалося, на тлі нелюдськи жорстокої війни Московії проти українців як нації ніяка інша подія неспроможна сколихнути суспільну думку в Україні і набуті, поряд з боями на фронтах, особливого, можна сміло сказати – історичного значення для завтрашнього дня країни. Але це сталося. Маємо на увазі обшуки в понад 300 храмах Української Православної Церкви Московського патріархату, здійснені наприкінці листопада Службою безпеки України. В поле її зору нарешті потрапили і Києво-Печерська Лавра та Свято-Троїцький монастир на Рівненщині, який досі – чи це не глум над Україною? – підпорядковується безпосередньо московському Патріярхові Кирилові.

Мабуть, нікого не здивувало, що під час обшуків у батюшок було виявлено мільйони гривень, сотні тисяч доларів і міхи з російськими рублями. Та головна знахідка – „духовна їжа“, гори антиукраїнської, промосковської літератури, призначеної для

семинарій і приходських шкіл як програмний матеріал у пропагуванні „руського міра“.

Звісно, знайшлося чимало слідів постійних контактів з Москвою. Наприклад, з Кирилом активно листувалися митрополит Кіровоградський і Новомиргородський Юсаф, митрополит Олександрійський та Світловодський Боголеп.

Голова СБУ Василь Малюк називає речі своїми іменами: „Українська Православна Церква Московського патріархату – ідеальне поле використання ворожою резидентурою“. Абсолютна правда. А раніше ви цього не знали?

Знали б, якби належним чином придивилися бодай до промовистих кроків очільника УПЦ митрополита Онуфрія. Від часу загарбання Криму і з початком війни на Донбасі у 2014 році він відверто хилився до Москви – можливо, з доброї душі, не вірив у людодські наміри Кремля. Але тепер, після 24 лютого, почув себе незатишно в

(Закінчення на стор. 14)

ТОЧКА ЗОРУ**На нас чекає війна в судах**

Ян Чарнецький

Що відбудеться після повернення контролю України над усією власною територією в межах міжнародно визнаних кордонів станом на 1 січня 1992 року? Україна може отримати 350 млрд дол. – це кошти, що належать РФ та є нині „замороженими“ в банках на території ЕС, США, Канади. Країни ЕС повідомили, що вже кілька місяців розробляють правовий механізм такої передачі грошей агресора (Росії) жертві (Україні). Потрібні спеціальні закони, рішення міжнародних судових інстанцій з можливістю для РФ апеляційно та касаційно оскаржити зазначене рішення.

З коштами корпорацій, в яких присутні капітали російських громадян та громадян демократичних країн (ці особи відсутні в санкційних списках), ситуація є ще складнішою. Арештувати ці рахунки

можна, і то лише на певний термін. Але без рішення відповідного суду, що вступило в законну силу, жоден банк не ризикне перерахувати зазначені гроші Україні. Будьмо реалістами. Без незалежності судової гілки влади країна не може вважатись цивілізованою. А відібрати гроші забезпечених російських громадян, які не визнані військовими злочинцями, не воювали в Україні (як і їхні доньки), не залучені до жодного санкційного списку, взагалі нереально. Ці люди і репарації не плянують платити. А вже міжнародне право чітко розділяє політичну відповідальність та кримінальну. Для притягнення фізичної особи до кримінальної відповідальності (позбавлення коштів є однією з форм такої відповідальності) потрібне судове рішення. Воно повинно спиратись на причинно-наслідко-

(Закінчення на стор. 7)

Буданов: „Україна вже перемогла“

Начальник Головного управління розвідки Кирило Буданов розповів, що російські пропагандисти змінили риторичку і тепер критикують російський генералітет та обговорюють своє небажання програти війну. За словами К. Буданова, програш Росії – це уже вирішене питання.

К. Буданов сказав: „Україна вже перемогла. Це вже відчувають всі у світі та й у нас це розуміють. Так, буде важко ще певний період часу, але глобально це нічого не змінить... Я думаю, що ви побачили, що за останні три місяці риторика всіх кремлівських пропагандистів різко змінилася. Спочатку вони почали обережно критикувати своє керівництво, потім – вищий генералітет, і зараз вони уже дійшли до того, що про перемогу не йде

мова, аби не програти, але всі розуміють, що це – нереально. Програш уже на наявний. Ще раз кажу, будуть ще трохи певні важкі часи, але програш Росії – це уже вирішене питання і вони самі про це чудово знають“.

К. Буданов розповів, що в Росії завжди були два ворогуючі табори: ті, хто має більш ліберальні погляди і ту, хто підтримує проросійську диктатуру.

Але наразі, за словами глави розвідки, в Росії відбувається поділ не просто на лібералів і не лібералів, а окупанти починають ділитися за принципом, „яка група прийде до влади наступною“.

“Українська правда”

Про надання допомоги Україні

ВАШІНГТОН. – Голова Комітету з питань збройних сил Палати представників Конгресу США Адам Сміт різко розкритикував твердження деяких американських політиків про нібито недостатню контролю за наданням американської допомоги Україні.

Як повідомляє „Politico“, про це він сказав у виступі на Форумі національної оборони ім. Рейгана: „По-перше, акцент на цьому є частиною російської пропаганди. По-друге, Україна витрачає гроші дуже добре. Ось чому вони виграють“. Як ідеться в повідомленні, хоча окремі ультраправі законодавці закликають до скорочення допомоги Україні, більшість республіканців-кон-

гресменів наполягає на продовженні підтримки Києва у війні з Росією та необхідності посилення контролю за виділеними на ці потреби коштами. „Так, нагляд за належним використанням коштів нам потрібен, але нам не потрібно це як виправдання, щоб не фінансувати допомогу Україні“, – сказав А. Сміт.

Закиди з приводу недостатньої контролю за наданою Україні допомогою відкинули у своїх виступах і генеральні інспектори Пентагону, Державного департаменту та Агентства США з міжнародного розвитку, які заявили, що координують свою наглядову роботу щодо України.

Українформ

УКРАЇНА ЗА ТИЖДЕНЬ**■ Почали перевіряти переселенців**

КИЇВ. – В Україні розпочалися перевірки внутрішньо переміщених осіб за місцем їхньої реєстрації з метою перевірки виплат на проживання. Про це повідомила Міністер соціальної політики України Оксана Жолнович. Допомога внутрішньо переміщеним особам – це цільова допомога, яка надається тому, хто не живе у власному будинку. Відповідно, коли людина повертається, логічно, що така виплата має припинитися. Відтак, перевірка переселенців проводиться з метою подивитися, чи всім ми надається така допомога адресно. Наразі, за її словами, фіксується близько 30 відс. випадків неправомірно отриманих коштів на проживання. Міністер наголосила, що для тих людей, хто повернувся додому і потребує подальшого піклування з боку держави, є інші цільові програми. (Українформ)

■ Росія вивезла 11.5 млн українців

КИЇВ. – З початку повномасштабного вторгнення близько 11.5 млн українців були вимушені виїхати чи були депортовані на територію Росії, повідомив Уповноважений Верховної ради з прав людини Дмитро Лубінець. Він зазначив, що якщо хтось знаходиться в Росії та має потребу в тому, щоб дістатися до безпечної території, може звертатись на гарячу лінію. І якщо західні країни надають допомогу українцям, Росія примусово вивозить громадян, примушує проходити фільтраційні заходи і фактично депортує їх під виглядом так званого порятунку, що є грубим порушенням міжнародного гуманітарного права. (Українформ)

■ Самозванці оголосили балети в Європі

КИЇВ. – Сумнівні колективи, які анонсували виступи в Європі з балетами на музику Петра Чайковського „Лускунчик“ та „Лебедине озеро“, не мають жодного стосунку до Національної опери України. Про це йдеться у заяві театру: „Деякі з труп свідомо маскуються під бренд Національної опери України, використовуючи співзвучні назви на кшталт Das Nationalballett Kiev, Ballet de Kiev, Kiev Grand Ballett, Kyiv City Ballet тощо. Вважаємо за необхідне категорично заявити: ці сумнівні колективи не мають жодного відношення до Національної опери України ім. Т. Шевченка“. У Національній опері наголосили, що позиція театру щодо вилучення з поточного репертуару творів російських композиторів є принциповою, і в театрі її дотримуються неухильно. (Українформ)

■ Виставка в Музеї історії Києва

КИЇВ. – Виставку „Хай буде свято, світло і тепло!“ відкрили в Музеї історії міста Києва спільно з організацією „Folk Ukraine“. За словами заступниці голови Київської міської державної адміністрації Ганни Старостенко, ілюмінація, що використовується, заряджається від акумулятора і не приєднана до електромережі. Тому жодного навантаження на енергосистему не створює. На виставці представлений вертеп, який став окрасою новорічної локації минулого року, офорти графіка Костянтина Калиновича, витинанки художниці Наталії Корф-Іванюк, графіка живописця Марини Ващенко. Виставка триватиме до 8 січня. (Українформ)

■ Міськрада Чернігова проти УПЦ МП

ЧЕРНІГІВ. – Міська рада прийняла звернення щодо негайної заборони в Україні російської православної церкви, її структурних підрозділів і залежних від неї організацій. Відповідне звернення внесла депутат, голова Чернігівської міської організації партії „Європейська Солідарність“ Ірина Соломаха. Раніше з вимогою заборонити діяльність УПЦ МП виступила Львівська обласна рада. (Українформ)

АМЕРИКА | СВІТ

■ США вагаються щодо ракет

ВАШІНГТОН. – Адміністрація Джо Байдена змінює високомобільні ракетні артилерійські системи (HIMARS), які вона надає Україні, щоб дозволити захищати себе й одночасно не призводити до ескалації. Газета „Вол Стріт Джорнал” 5 грудня написала, що президент і високопосадовці США побоюються, що надання Україні далекосяжних ракет, які можна запустити далеко на російську територію, розпалить напруження між Москвою та Вашингтоном. Змодифіковані системи HIMARS, які Україна отримала, виявилися ефективними в обороні країни і навіть допомогли у визволенні окупованих територій. Старший дорадник Центру для стратегічних студій та міжнародних відносин, полковник у відставці Морської піхоти США Марк Кеншин, сказав журналові „Нюзвік” 6 грудня, що змодифіковані системи не можуть провести удари на територію Росії. Білий Дім і представники війська відмовилися від коментарів газеті. („Newsweek”)

■ „Людина року”: Володимир Зеленський

ЛОНДОН. – Лондонська газета „Financial Times” найменувала Президента України Володимира Зеленського „Людиною року”. Газета написала 5 грудня, що „Президент України втілює стійкість свого народу й став прапороносцем ліберальної демократії. 44-літній В. Зеленський заслужив місце в історії за свій надзвичайний вияв провідництва й стійкості духу”. В. Зеленський переконав європейців взяти на себе величезні кошти конфронтації з російським диктатором Володимиром Путіним, і надати Києву шлях до членства в ЕС, вживаючи соціальні мережі, „щоб вести невпинну кампанію за військову й фінансову підтримку Заходу”. В той час, як Україна дивує світ своїми військовими успіхами й національною боротьбою за виживання, В. Зеленський представляє глобальну битву за ліберальну демократію проти авторитаризму, „яка може визначити курс XXI століття”, – додала газета. У травні американський журнал „Тайм” також обрав В. Зеленського як „найбільш впливову людину 2022 року”, згідно з опитуванням читачів. („The Kyiv Independent”)

■ Куди прямує Америка?

ПАРИЖ. – Глобальна дослідча компанія „Ipsos” 23 листопада оприлюднила висліди опитувань про те, що американці думають про стан країни. Дві третини (66 відс.) вірять, що країна „є на неправильній дорозі”. Найбільше так думають республіканці (88 відс.) й незалежні виборці (69 відс.); серед демократів – 46 відс. Лиш 19 відс. американців дивляться оптимістично в майбутнє, а 15 відс. не є впевненими щодо жодної з оцінок. Найбільшою турботою для всіх є економіка (30 відс.). Цю турботу розділяють республіканці (43 відс.), незалежні (28 відс.) і демократи (22 відс.). Поза економікою, демократів найбільше турбує стан довкілля й клімат, стан публічного здоров'я, нерівність і дискримінація. Республіканців найбільше турбує злочинність і корупція та нелегальна імміграція. („www.ipsos.com”)

■ Південна Корея перестерігає Пхеньян

СЕУЛ. – Президент Південної Кореї Юн Сук-єол перестеріг Північну Корею, що будуть „безпрецедентні” реакції від Сеулу та його союзників, якщо Пхеньян далі проводитиме випробування своєї ядерної зброї. Під час інтерв'ю 28 листопада для агенції новин „Ройтерс” президент додав, що було б „дуже неумудро для Північної Кореї провести вже сьоме ядерне випробування”. Уряди Південної Кореї та США перестерігають, що комуністична Північна Корея готується перевести випробування своєї ядерної зброї вперше від 2017 року. Юн закликав Китай – найближчого союзника Північної Кореї – старатися більше впливати на Пхеньян. Цього року Північна Корея випробувала рекордову кількість ракет, включно з пуском міжконтинентальної балістичної ракети, яка впала в море 130 миль від берегів Японії. Незважаючи на міжнародну критику, диктатор Північної Кореї Кім Джонг-ун сказав 27 листопада, що його країна має на меті створити наймогутніший ядерний арсенал у світі. („Reuters”)

ПОДІЇ В УКРАЇНІ

Президент зустрівся зі звільненими з полону

КИЇВ. – 2 грудня Президент України Володимир Зеленський у Києві зустрівся з українськими захисниками й захисницями, які були звільнені з російського полону, та вручив державні нагороди.

Він розповів, що за час повномасштабного вторгнення Російської Федерації вдалося звільнити з російського полону 1,331 українця, які пройшли бої на півночі, на сході, на півдні, на Зміїному, які пройшли через полон, але зберегли гідність. Кількість звільнених – значна, але Україна пам'ятає про тих, хто досі залишається в російських катівнях, і працюватиме над поверненням їх додому. Президент також наголосив на важливості поширення історій українців, котрі пережили російський полон, а також тих, кого досі утримує РФ.

На його переконання, важливо розповідати суспільству про їхню стійкість, героїзм і незламність. Присутні вшанували хвилиною мовчання

Зустріч Президента України зі звільненими з полону. (Фото: Пресслужба Президента України)

пам'ять воїнів, які загинули за Україну та завжди залишилися в історії нашої держави.

Пресслужба Президента України

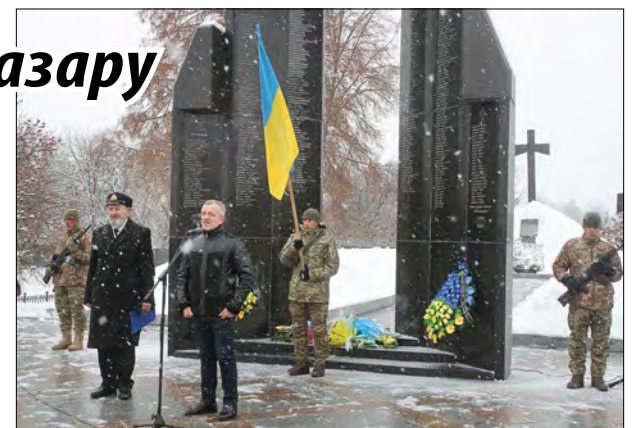
Звільнені з російського полону.

Вшанування героїв Базару

Георгій Лук'янчук

БАЗАР, Житомирська область. – З нагоди 101-ої річниці завершення Другого Зимового походу Армії УНР (1921 р.) патріотична громадськість вшанувала пам'ять його учасників, розстріляних більшовиками в селі Базар. Учасники Волинської групи Другого Зимового походу під командуванням генералхорунжого Юрка Тютюнника після поразки 17 листопада в битві біля села Малі Міньки були оточені більшовицькою кримською кавалерійською дивізією Григорія Котовського, в результаті чого понад 400 вояків загинули, а 537 опинилися в полоні. Під час етапу до села Базар десятки поранених померли по дорозі, 41 офіцера відправили до Києва для подальших допитів, а решту – 359, після того як вони відмовились перейти на сторону червоних бандитів, спочатку розстріляли, а потім формально оформили рішення про їхнє засудження на смерть.

Другий Зимовий похід Армії УНР вважається останньою спробою українських державників в

Виступає Степан Брацюнь, зліва – Євген Лупаков.

особи Симона Петлюри повернути собі владу на окупованій більшовиками території України в ході Визвольних змагань 1917-1921 років відкритим військовим шляхом. Ще майже рік по тому тривала збройна боротьба окремих підрозділів Армії УНР в Україні, зокрема, в урочищі Холодний Яр.

Перше відзначення сумних роковин відбувалося в час німецької окупації 21 листопада 1941

(Закінчення на стор. 11)

Учасники меморіальних заходів з нагоди роковин Базару.

ЮВІЛЕЙ

300-річчя Григорія Сковороди

КИЇВ. – 12 жовтня Кабінет міністрів підтримав рішення про святкування 300-річчя від дня народження українського філософа, просвітителя-гуманіста, поета й педагога Григорія Сковороди на державному рівні. 2 грудня в Українському домі у Києві презентували виставково-мистецький проєкт "Світ Сковороди", приурочений до 300-річчя від дня його народження. У презентації взяв участь Міністер культури та інформаційної політики Олександр Ткаченко.

Заступниця Міністра культури та інформаційної політики Галина Григоренко зауважила, що виставка діятиме з 4 по 11 грудня, відвідати її зможе кожен охочий – вхід безкоштовний.

Завдяки формату 3D-туру відвідувачі зможуть прогулятися пам'ятними місцями мислителя, поглянути на село Сковородинівку до влучання російських ракет і після. Вони також матимуть змогу побачити вцілілу статую Г. Сковороди зі зруйнованого музею у Сковородинівці. Куратор

Президент України Володимир Зеленський у Переяславі.

проєкту – літературознавець і літературний критик Євгеній Стасіневич.

У ніч проти 7 травня російські військові прямим влучанням ракети знищили Національний літературно-меморіальний музей Г. Сковороди у селі

(Закінчення на стор. 12)

Знищений Національний літературно-меморіальний музей Григорія Сковороди у селі Сковородинівка на Харківщині.

У Смілі світив мандрівний філософ

Журналістка Юлія Харченко. (Фото: Сергій Ваданюк)

Олександр Вівчарик

СМІЛА, Черкаська область. – 2 грудня в Центральній бібліотеці ім. Олени Журливої відбувся міжнародний літературно-мистецький захід „Григорій Сковорода в моєму житті”. Організувало його комунальне підприємство „Медія-центр” (директорка Людмила Скороход), провела журналістка Юлія Харченко.

На час проведення заходу в бібліотеці, як і в цілому по місту, не було освітлення, не було опалення, але люди прийшли поділитися своїми думками про творчість Сковороди, почути, як він увійшов у життя інших.

Ю. Харченко задала тон зустрічі, розказавши, що її Сковорода – це мати, котра жила за багатьма його принципами. У спадок вона залишила їй майже півстолітній портрет філософа, старовинний

(Закінчення на стор. 12)

Конференція про Сковороду

Світлана Орел

КРОПИВНИЦЬКИЙ. – Науково-практична конференція „Творчість Григорія Сковороди як феномен української філософської думки” 29 листопада відбулася в Олександрії з ініціативи місцевого вчителя і краєзнавця Валерія Жванка.

Прологом до неї стала презентація картини

„Юний Дмитро Чижевський”. Заслужений художник України Олександр Охапкин розповів про ідею картини і етапи її здійснення.

З доповідями на конференції виступили представники наукової спільноти з Кропивницького, представники обласного краєзнавчого музею, обласної універсальної наукової бібліотеки ім. Д. Чижевського, вчителі і краєзнавці.

АМЕРИКА | СВІТ

Школи не вимагатимуть іспиту

ЧИКАГО. – Відділ Американської юридичної асоціації (ABA), який відповідає за акредитацію юридичних шкіл у США, проголосував 18 листопада за скасування довгої вимоги, щоб школи вживали вступний іспит для юридичних шкіл (LSAT) для рішення, чи приймати студентів. Ця зміна правил вступу стає чинною щойно восени 2025 року. Організації, які займаються цими іспитами, застерegli ABA, що ця зміна може призвести до того, що школи прийматимуть некваліфікованих студентів, які не будуть добрими адвокатами, хоч і закінчать школу. Ініціатори пропозиції кажуть, що ця зміна посилить розмаїття студентів і майбутніх адвокатів. Майже 60 деканів юридичних шкіл написали листа до ABA, кажучи, що запропонована зміна не допоможе розмаїттю, тому що тоді школи дивитимуться на суб'єктивні фактори замість приймати кандидатів на базі стандартних іспитів. Зміна ще мусить бути затверджена Палатою делегатів ABA в лютому. У 2018 році цей орган відкинув подібну пропозицію. („Reuters”)

Найбільші міста очолені афроамериканцями

ЛОС АНДЖЕЛЕС. – Коли конгресвмен Керен Бес складе присягу як посадик Лос Анджелесу 12 грудня, це означатиме, що афроамериканці очолюватимуть чотири найбільші міста Америки. Асоціація афроамериканських посадників відмітила цей факт 17 листопада. К. Бес також буде першою жінкою, яка очолюватиме це місто. Раніше цього року посадником Нью-Йорку став Ерик Едемс, котрий був на емеритурі після служби як капітан міської поліції. Посадник Чикаго Лорі Лайтфут була обраєна 2019 року й тепер кандидує на перевибір. Термін посадника Гюстону Сильвестра Тірнера закінчується в грудні наступного року. Всі четверо є членами Демократичної партії. („CNN”)

США схвалили продаж танків

ВАШІНГТОН. – Державний департамент США 6 грудня схвалив потенційний продаж 116 танків „M1A1 Abrams” та інших транспортних засобів і боєприпасів Польщі в рамках угоди на суму близько 3.75 млрд дол., повідомив Пентагон. Повідомлення з'явилося лише через кілька місяців після того, як Польща отримала дозвіл на купівлю 250 танків „M1A2”. У департаменті відзначили, що танки та інше обладнання „покращать здатність Польщі протистояти поточним і майбутнім загрозам, створивши надійні сили, здатні стримувати супротивників і брати участь в операціях НАТО”. Польща прагне модернізувати свою армію та пристосовуватися до нових геополітичних реалій після повномасштабного вторгнення Росії в Україну. (Радіо Свобода)

Дипломатам вислали ще три конверти

МАДРИД. – Поліція 5 грудня вилучила на пошті ще три підозрілих конверти, адресовані Посольству України в Мадриді, Генеральному консульству в Барселоні та консульству в Малазі. Загальна кількість погроз дипустановам України за кордоном таким чином досягла 21 випадку. Міністер закордонних справ Дмитро Кулеба заявив, що українських дипломатів не залякати і не зламати. (Укрінформ)

Саакашвілі не привезли до суду

ТБІЛІСІ. – Лікарі клініки „Вівамеді” 28 листопада не дозволили перевезти колишнього Президента Грузії, громадянина України Михайла Саакашвілі до Тбіліського міського суду через стан його здоров'я. Суддя Ніно Чахнашвілі ухвалила вчоргове відкласти засідання. М. Саакашвілі проходить лікування у клініці „Вівамеді”. Члени його родини та прибічники кажуть, що життю експрезидента загрожує небезпека та його необхідно відправити на лікування за кордон. Протягом останніх місяців судові засідання неодноразово скасовувалися та переносилися через те, що М. Саакашвілі не міг з'явитися до суду за станом здоров'я. Він хоче бути присутнім на суді, але не може самостійно пересуватися. (Радіо Свобода)

„Якби ти знав, як багато важить слово...“

Нашій традиційній національній культурі властива глибока повага до слова, до явленої в ньому правди, краси і духовної сили. Недаремно в українській мові термін „слов'яни“, тобто назва великої етномовної групи європейських народів, котрі за великим рахунком спроможні у спілкуванні між собою обходитися без перекладача, прямо походять від – „слово“, тим часом росіяни цю саму групу народів називають „слав'яне“ – від „слава“. Слово – первинне, слава – річ людська, мінуща. „Спочатку було Слово, і Слово було з Богом, і Слово було – Бог“ – так починається Євангеліє від Івана, улюбленого Ісусового учня.

Кожен з наших світочів ревнює, мов зіницю ока, плекає рідне слово, учив цінити і берегти його. Згадаймо Франкове „Якби ти знав, як багато важить слово...“, чи Шевченкове „Ну що б, здавалося слова, слова та голос – більш нічого. А серце б'ється-ожива, як їх почує! Знать, од Бога і голос той, і ті слова...“, чи Лесине „Слово, моя ти єдина зброя, ми не повинні загинути обоє!“.

Якщо мова, за словами Кароля Лібеля, – „це кров, що кружляє по народному тілі“, то слово – дорогоцінна крапелька цієї крові.

Для України таке підкреслення все ще важливе. Ми свято віримо, що війна проти навіженої московської імперії і перемога нашої нації піднесуть українське слово на ту височину, з якої воно вже не впаде, як це, на жаль, сталося невдовзі після відновлення державної незалежності. Період піднесення, гарячий дух національного відродження, що виявив себе у перших незалежних патріотичних газетах, в телевізійних і радіювих програмах, в бурхливій діяльності відновленого по всій Україні Товариства „Просвіта“, вже через пару років пішов на спад. Паном ситуації в економіці, а отже і в політиці, і в інформаційному полі стала олігархія. Почалася купівля-продаж газетярських, літературних, політологічних талантів. Провідні журналісти, що працювали, наприклад, на медія-голдінг Рината Ахметова, діставали місячну платню від 20 тис. до 30 тис. дол. Не менше платили й інші власники телеканалів. За ці гроші багато хто продався. Оскільки майже вся українська олігархія була проросійськими, навіть пропутінськими, то відповідним був і контент більшості засобів масової інформації. Знову стали переважати російські пісні, російське кіно, російська мова на вулицях і в державних установах.

Війна зупинила цей регрес, але не можна втрачати пильності. Журналістів з заборонених указом президента Володимира Зеленського антиукраїнських телеканалів сьогодні бачимо у їхніх власних проєктах в YouTube. Вони вже переходять на українську мову, хоч і неокоректно, зі своїм „да, ну-да“, – вони вже за Україну, проти Росії. Водночас під виглядом об'єктивності запрошують на свої програми дуже сумнівних експертів, зокрема з числа так званих „хароших руских“. Тоді обов'язково чуємо про доцільність українсько-російських перемовин і припинення війни, про потребу миру для відбудови України, про те, якою вона має бути після війни. І нема кому їм сказати на це: українці без ваших порад чудово обійдуться, ви ідіть Росію учити, як їй вийти з кривавого болота, в якому перебуває п'ять сторіч поспіль.

Тема перемовин – це теж провокація, спосіб інформаційної диверсії проти України, спроба політично, морально, духовно роззброїти її і полегшити Путінові дійти до його головної мети – знищення українців якої нації. Знову пішли б сотні тисяч і мільйони наших братів і сестер по сибірах, соловках і сандармохах, а хто вижив би, став би навіки рабом.

Українське слово і російське слово – несумісні. Мало який запрошуваний на українські етери „хароший руский“, навіть коли він ненавидить путінський режим, позбавлений психології імперської вищости. В цьому повітрі, отруєному жагою завойовництва і ненавистю до світу, вони народжуються, живуть і вмирають.

Днями латвійська влада заборонила опозиційний до Путіна російський телеканал „Дождь“. Його коментатори, теж „харошіє рускіє“ намагалися виправдати звірства московитів у Бучі. Тим більше принципово і безкомпромисно має бути до подібних „опозиціонерів“ українська держава.

В Україні є дуже сильні, мислячі і глибоко патріотичні журналісти, влада, отже, зобов'язана подбати, щоб на цій основі відродилася впливова, будуюча українська національна журналістика, віддана Україні і правдивому українському слову.

ІСТОРІЯ

Григорій Сковорода і війна

Анатолій Шорохов

300 років тому в полтавському селі Чорнухи з'явився на світ чоловік, якому судилося стати совістю української нації та й людства взагалі. XVIII століття було дуже бурхливим у військовому, громадянському і суспільному відношенні: Велика революція у Франції, яка визріла і вибухнула в останній його чверті, декілька народних повстань у різних кінцях Європи, військових конфліктів і війн – Північна війна, війни за „еспанську“, „австрійську“ та „польську“ спадщини, війни Османської імперії із Австрією та Росією, Семирічна війна... Григорій Сковорода був сучасником тих подій.

В одному з своїх віршів, який увійшов до „Саду божественних пісень“, він ділиться своїми враженнями від XVIII століття:

*О, спокою наш коханий?
Де тебе знайти в наш час?
Ти усім нам прежаданий,
Врзнібч розкинув нас.
За тобою марширують,
Палять, знищують міста.
Цілі роки бомбардують,
А чи зможе хто дістать?*

Так, дійсно, переможців у тих війнах не було, бо вслід за однією війною, розгорталась інша, яка була породжена негативними наслідками попередньої. Правителі найсильніших держав Європи були налаштовані дуже войовничо. Як павуки в банці боролися вони між собою за ще один „клаптик землі“, не жалючі ні коштів, ні життя власних підданих. „Чистий можеш бути собою, то нащо тобі броня? – запитує Г.Сковорода, – І шолом над головою? Не потрібна і війна“. Але короновані правителі

явно не були „чистими“ у своїх помислах. Особливо російські Петро й Катерина, прозвані улесливими істориками й царедворцями „великими“. Створена ними попередниками і ними самими „імперія“ досягла таких розмірів, яких не мала жодна держава в світі. А населення її позбавлене усіх прав, фактично перетворилося в „рабів“. „Матінка-імператриця“, налякана Радіщевим, „коліївщиною“ і „лугачовщиною“, вважала, що народу не потрібно багато думати. Григорій Савич, над відміну від неї, дотримувався іншої точки зору. „Збери всередині себе свої думки і в собі самому шукай справжніх благ, – повчав він. – Копай всередині себе криницю для тєї води, яка зростить і твою оселю, і сусідську“.

Отже філософ закликав вчитися не для самого себе, а для того, щоб нести знання людям. Він так і робив, коли йшов до них, в простому, поношеному одязі, з полотняною торбинкою за плечами, в якій обов'язково була „Біблія“...

Символічно, хоча й трагічно для України, що в ніч на 7 травня Росія поцілила ракетою саме в будинок-музей Григорія Сковорода. Вона цим іще раз підкреслила свою варварську суть! Впевнений, що якби окупанти добралися до цього – святого для всіх цивілізованих людей місця, то позабирали б усі експонати і, напевно, навіть останки українського „Диогена“. Як уже зробили із ймовірними останками його сучасника Потьомкіна Таврійського. Але, на щастя, цього не сталося! Прийде час, і Україна знову відновить понівечений музей Сковорода, як і все, що було зруйновано у цій „спеціальній військовій операції“ Путіна та інших варварів і лицемірів XXI століття.

ДОКУМЕНТИ СВІДЧАТЬ

На службі в імперіялістів

Володимир Сергійчук

Ще в середині XIX ст. Олександр Герцен висловив думку, котра й сьогодні є актуальною: російська демократія закінчується там, де починається українське питання. Так було в 1917 році, коли міністри петроградського Тимчасового уряду обурились, дізнавшись про те, що до складу української автономії мають увійти також Харківська, Катеринославська, Херсонська й Таврійська губернії, як і окремі частини Гродненської, Воронежської, Курської, Бессарабської, Обласі Війська Донського, Кубань, Ставропілля й Чорноморщина.

Так було і в 1991-му, коли 27 серпня до Києва прибули нібито російські демократи Анатолій Собчак та Олександр Рущою з ультиматумом до влади щойно проголошеної незалежної України: якщо остання вийде зі складу

СРСР, то вони заберуть в неї Крим і Донбас.

Як ведуть себе сучасні російські демократи в умовах агресії їхньої держави проти України з 2014 року, бачить весь світ. За деякими винятками вони, насамперед творча інтелігенція, підтримали так звану денацифікацію українців.

Цьому не треба дивуватися з огляду на те, що горбачовська перебудова збудила в багатьох з середовища російської інтелігенції сподівання на такі зміни, коли їхня нація нарешті зможе по-справжньому легітимізувати свої великодержавні амбіції, які забрали в царського самодержавства більшовики, підігнавши їх під свої ще масштабніші цілі всесвітньої комуні. І просувати цей наратив стали нібито демократи серед російських науковців, які одразу ж

(Закінчення на стор. 10)

СВОБОДА

Пам'ятаймо
про
Україну!

Газета заснована у 1893 році

Видає Український Народний Союз

Головний редактор: Андрій Нинка

Редактор: Левко Хмельковський

FOUNDED IN 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published weekly on Fridays by the Ukrainian National Association, Inc. at 2200 Route 10, P. O. Box 280, Parsippany, NJ 07054

☎ (973) 292-9800

E-mail: svoboda@svoboda-news.com

Fax (973) 644-9510

Website: www.svoboda-news.com

Postmaster, send address changes to:

Svoboda, P. O. Box 280, 2200 Route 10, Parsippany, NJ 07054

Передплата: \$90.00 на рік, \$50.00 на півроку.

Для членів УНСоюзу – \$80.00 на рік, \$45.00 на півроку.

Електронна версія (www.svoboda-news.com) – \$40.00.

Чеки і грошові перекази виставляти на „Svoboda“.

Periodicals postage paid at Caldwell, NJ 07006 and additional mailing offices.

Адміністрація „СВОБОДА“

Адміністрація / Оголошення

☎ (973) 292-9800 x 3040 • Fax (973) 644-9510

Володимир Гончарик

E-mail advertising@ukrweekly.com

Передплата

☎ (973) 292-9800 x 3040

Володимир Гончарик

E-mail subscription@svoboda-news.com

Думки, висловлені в матеріялах, підписаних конкретним автором, не конче віддзеркалюють позицію редакції тижневика „Свобода“ або його видавця.

З РЕДАКЦІЙНОЇ ПОШТИ

Ще одна проблема для Росії

Калмики (ойрати) — західний монгольський народ, що оселився в Поволжі на початку XVII ст. За віросповіданням вони переважно буддисти. За переписом 2010 року в Російській Федерації їх налічується майже 200 тисяч. Ще 400 тис. проживають за межами РФ, зокрема в Монголії і Китаї. Республіка Калмикія, розташована в найвіддаленішій частині південно-східної Європи. За назвою вона є автономною республікою у складі РФ. Остання незалежна держава калмиків була ліквідована указом російської цариці Катерини II 19 жовтня 1771 року.

2-9 липня 1920 року відбувся I Всекалмицький з'їзд Рад трудового калмицького народу, який проголосив утворення державності у формі автономної області у складі РРФСР. У ньому взяла участь делегати від усіх калмицьких улусів Астраханської і Ставропольської губерній, калмиків, що проживають на Дону і Тереку, в Киргизстані, на Уралі і в Оренбурзькій області.

Калмицька автономна область була перетворена 20 жовтня 1935 року в Калмицьку АРСР, але потім ліквідована 27 грудня 1943 року, а ойрат-калмицький народ був підданий депортації.

9 січня 1957 року в складі Ставропольського краю була перетворена Калмицька автономна область, яка 29 липня 1958 року стала в Калмицькою АРСР.

18 жовтня 1990 року Верховна Рада Калмицької АРСР прийняла Декларацію „Про державний суверенітет Калмицької РСР“. У декларації урочисто проголошувалась державний суверенітет Калмицької РСР на всій її території і проголошувалася рішучість створити демократичну правову державу, засновану на праві калмицького народу на самовизначення і з урахуванням прагнення народу Калмикиї до соціально-економічного розвитку, культурного відродження і радикального підвищення життєвого рівня, що виражало волю народу республіки до проведення самостійної економічної та соціальної політики.

Проте під тиском Москви наступні роки виявилися часом відмови калмицької влади від суверенітету та міжнародно визнаного права ойратсько-калмицького народу на самовизначення. У 1994 році одностороннім рішенням президента Кірсана Ілюмжинова і його прихильників була затверджена псевдоконституція Республіки Калмикія, так званий Степовий кодекс, в якому Республіка Калмикія була зафіксована як суб'єкт, а не держава, як визначено в Конституції Російської Федерації.

Політика РФ щодо Республіки Калмикія ґрунтувалася на цьому обмеженому статусі. Влада Калмикиї виявилася безвольним виконавцем

волі Москви і беспорядною у захисті національних інтересів народу і республіки. За часів Путіна Калмикія зазнала ще більшої централізації в бік Москви та мілітаризації, подібного нападу на культуру та мови завойованих Росією неросійських народів, на їхню владу та автономію у формі національних республік у складі Російської Федерації.

За оцінкою багатьох калмиків, у РФ процвітає шовінізм, расизм, ксенофобія, етнічна дискримінація, великодержавна істерія, возвеличення таких осіб як Сталін та інших монстрів минулого.

Територія, яка була незаконно відірвана від калмицької республіки в період депортації ойратсько-калмицького народу, не повернена. Продовжується відрив і анексія території Республіки Калмикія на користь сусідніх регіонів РФ, яка проводить колоніальну фінансово-економічну політику, що безпосередньо перешкоджає економічному розвитку Калмикиї, внаслідок чого відбувається масовий відтік людей з республіки та зменшення чисельності ойратсько-калмицького населення.

За роки після повернення людей з депортації, Калмикія посідає останнє місце в СРСР, а тепер і в РФ, із забезпеченості населення багатьма базовими речами, як от питною водою. Придушується діяльність національних організацій, продовжується терор федеральної влади проти громадських і національних активістів.

Виходячи з вищевикладеного, 26 жовтня 2022 року новостворений з'їзд ойратсько-калмицького народу проголосив необхідність повного звільнення ойратсько-калмицького народу від колоніальної залежності від РФ, рішучість домагатися виходу Республіки Калмикиї зі складу РФ та проголошення і створення суверенної незалежної держави.

З'їзд ойратсько-калмицького народу звернувся до всіх держав світу, урядів і парламентів із закликом визнати необхідність звільнення ойратсько-калмицького народу від колоніального гніту Російської імперії, його законне право на самовизначення і створення незалежної держави.

Це – тільки початок. В Європі оформилась нова структура – об'єднання поневолених народів у рамках РФ під назвою Ліга вільних націй. До цієї структури входять башкирська, бурятська, козацька, калмицька, мокша, татарська, чеченська, ерзя, якутська нації. 26 листопада 2022 року у США оформилась подібна структура під назвою „Американці проти Російського імперіалізму“. На разі до неї входять татари, калмики, казахи, вірмени та українці. Багато інших націй висловили зацікавлення розчленуванням Російської Федерації.

Аскольд Лозинський,
Нью-Йорк

Росія не сплачуватиме репарації

Вчоргове змушений повертатись до понятійного апарату Не тому, що я – такий розумний та нескромний. А через відверті юридичні нісенітниці, котрі щодня лунають з уст очільників української держави.

Поясню в тисячний раз: Росія ніколи не буде сплачувати репарації. Припиніть проводити паралелі між нацистською Німеччиною в 1945 році та нацистською Росією в 2023 році, „планом Маршала для ФРН“ й аналогічним планом, який для РФ вимагають Навальні, Собчак та інші опозиціонери.

Репарація – відшкодування за мирним договором або іншими міжнародним актом державою, що розпочала агресивну війну, збитків, заподіяних країні, що зазнала нападу. Ключовою умовою є добровільна згода агресора виплачувати репарації жертві нападу. Таку згоду називають актом капітуляції. Після Першої світової війни Німеччина щорічно сплачувала певну суму репарацій до 1930 року. Репарації були однією з причин суспільного реваншизму, що в демократичній (парламентській) спосіб привів до влади А. Гітлера.

Грошові репарації викликали повстання 17 червня 1953 року в Східній Німеччині. Стягування репарацій з НДР на користь Росії та Польщі було припинено за спільною домовленістю СРСР і ПНР у 1954 році. При цьому ніхто не звільняв ФРН від добровільної виплати репарацій Ізраїлю, що виникла лише в 1949 році. Україні Німеччина ніколи не сплачувала репарацій, позаяк такої держави від 1941 року до 1991 року не існувало, багатомільйонне єврейське лобі в США значно переважало українське. Державу СРСР світ від 1922 року й понині вважав та сприймає виключно як Росію. Польща за відмову від репарацій збільшила власну територію за рахунок німецьких земель. Данциг (Гданськ), Бреслау (Вроцлав), Каттовіц (Катовіце), Штеттин (Шецин), Оппельн (Ополе) та інші польські міста не дадуть збрехати.

Після військової перемоги України над Росією можна буде вести мову не про репарації, а виключно про компенсації (майнові, фінансові, можливо, територіальні – після зміни державного устрою РФ та проведення оонівських референдумів на українських територіях РФ). Компенсації, звісно, не добровільно, правонаступник чи правонаступники теперішньої Росії, будуть сплачувати лише на підставі рішень міжнародних судових інституцій. У цих рішеннях мусить бути і механізм їхнього безумовного виконання.

Якщо Ічкерія, Інгушетія, Дагестан, Татарстан, Башкирія вийдуть зі складу РФ та на міжнародному рівні зафіксують відсутність власного правонаступництва дотично Росії, вони не будуть сплачувати ані репарацій, ані компенсацій Україні. Через відсутність правових підстав. Захід не заперечуватиме проти відновлення незалежності цих націй. Позаяк на території перелічених суб'єктів федерації відсутня ядерна зброя та її потенційні носії.

Перемога України у вітчизняній війні з агресором – варварською РФ – нині уповільнюється виключно з вини США, НАТО, ЄС. Колективний Захід досі не виробив єдиної стратегії стосовно того, що робити з ядерною Росією після звільнення всіх українських територій. Поки у них тривають політичні дискусії, українські громадяни щодня гинуть.

Рашисти повинні отримати спільний ультиматум НАТО та України: або ви добровільно відмовляєтесь від ядерної зброї (як зробила це Україна протягом 1992-1994 років), або такої держави, як РФ, на світовій мапі не буде. Кінець перемовин.

А вже потім можна почати виконувати рішення міжнародних судів щодо виплати Україні компенсації. Алгоритм саме такий. Іншої послідовності політичних рішень не може бути.

Ян Чарнецький,
Миколаїв

На нас чекає...

(Закінчення зі стор. 3)

вий зв'язок між діями чи бездіяльністю громадянина РФ, який може мати і друге, європейське громадянство, та трагічними наслідками для українських громадян.

Аналогії з репараціями, котрі ФРН добровільно сплачувала Ізраїлю, є недоречними. Захист прав людини в 2023 році став більш ефективним, аніж в 1945 році. Додайте сюди і обсяг цих прав та вже існуючі прецеденти Європейського суду. Наведу реальний приклад. Громадянин РФ та однієї з країн – членів ЄС і НАТО від січня 2022 постійно мешкає в Європі. Його бізнес працює в Росії. Відповідно, він там платив та сплачує податки. В жодних санкційних списках його немає. Він не підтримував війну. Більше того, допомагав і допомагає українським біженцям в Європі. Збирає матеріальні докази власного благодійництва. Платити податки в РФ його примушує держава, яку досі не всі світові демократії

визнали терористом. Він не сплачував податки добровільно, себто не підтримував з власної волі війну РФ, окупацію російськими військовими частини України, масові вбивства. Арештувати його кошти в європейських банках, його рухоме та нерухоме майно на території ЄС і передати у власність Україні не зможе ніхто. Така справа не матиме жодної судової перспективи в європейських чи американських судах. Особливо коли інтереси такого „росіянина“ презентуватиме міжнародна адвокатська фірма.

Після звільнення всіх українських територій від російських окупантів Україну чекає друга частина війни – правова війна в міжнародних судах. Слухаю наших керманів і бачу, що вони навіть не уявляють масштаби майбутніх битв. На жаль.

Бакалаври – заочники, міністри з купленими дипломами... Це поки щось значить тут, в Україні. У них, окрім паспортів європейських країн, є і російське громадянство. Нічого особистого, лише бізнес. Гроші не пахнуть.

ДО УВАГИ ДОПИСУВАЧІВ!

Досить часто до редакції „Свободи“ надходять повідомлення про події, які мають відбутися через 2-3 дні. „Свобода“ є тижневиком і такі запізнілі вістки друкувати не встигає. Просимо організаторів таких подій інформувати про них редакцію заздалегідь, щоб газета могла вчасно про них написати.

SELF RELIANCE NEW YORK
Federal Credit Union

САМОПОМІЧ НЬЮ ЙОРК
Федеральна Кредитова Кооператива

IRA
Share Account

4.60% APY*

***ВІДКРИЙТЕ ПЕНСІЙНИЙ РАХУНОК,
ЩОБ ЗАБЕЗПЕЧИТИ СВОЄ МАЙБУТНЄ.***

Your savings federally insured to at least \$250,000 and backed by full faith and credit of the United States Government.
National Credit Union Administration, a U.S. Government Agency.

ГОЛОВНЕ БЮРО: 108 SECOND AVENUE NEW YORK, NY 10003 TEL: 212-473-7310 FAX: 212-473-3251

КЕРГОНКСОН:
6329 Route 209
Kerhonkson, NY 12446
Tel: (845) 626-2938
Fax: (845) 626-8636

ЮНІОНДЕЙЛ:
226 Uniondale Ave
Uniondale, NY 11553
Tel: (516) 565-2393
Fax: (516) 565-2097

АСТОРИЯ:
32-01 31st Avenue
Astoria, NY 11106
Tel: (718) 626-0506
Fax: (718) 626-0458

ЛІНДЕНГІРСТ:
225 N. 4th Street
Lindenhurst, NY 11757
Tel: (631) 867-5990
Fax: (631) 867-5989

ЕЛЕКТРОННА ПОШТА:
Info@selfreliancenyc.org

ІНТЕРНЕТ:
www.selfreliancenyc.org

Поза Нью Йорком дзвоніть:
безкоштовно: 1-888-SELFREL

*APY - Відсотки у річному відношенні з нарахованою дивідендою. Дивіденда - 4.50% нарахована денно, може бути змінена без попередження. Відсоткові ставки діють з 11/19/2022.

Your savings federally insured to at least \$250,000
and backed by the full faith and credit of the United States Government

NCUA

National Credit Union Administration, a U.S. Government Agency

ЖИТТЯ ГРОМАДИ

Річницю Голодомору відзначили у Філядельфії

Осип Рожка

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ. – 27 листопада Владика Митрополит Борис Гудзяк в сослуженні о. пароха Василя Харука відправив Службу Божу і панахиду за мільйони жертв Голодомору 1932-1933 року в парохії св. Архангела Михаїла. Близько 300 осіб прибули віддати шану жертвам цього історичного геноциду. Митрополит у часі проповіді згадав три основні події: Голодомор, загрозливу пошесть нашого часу – ковід та боротьбу українського народу за свободу і гідність людського життя проти ворожої агресії, на тлі нерозлучних чинників нашого християнського життя – молитви та віри.

Цьогорічне відзначення Голодомору нашої громади відрізнялося тим, що не було концертної програми. Натомість, Громадський комітет зумів отримати виставку – близько сотні плякатів, які

Виступає Уляна Мазуркевич.

документували словом і світлинами жорстокий Голодомор, яким Москва наміряла зламати хребет українського селянства за спротив проти колективізації. Виставка, підготовлена професійно, мала свою прем'єру на головній станції Вашингтона – Юніон Стейшен – в часі відкриття Пам'ятника Голодомору 15 років тому, і її оглядали тисячі українців і десятки тисяч американців за час її тривання. Матеріали висвітлювали історію Голодомору, кару ув'язнення або розстрілу за п'ять колосків пшениці, арешти, заслання, свідчення різних державних достойників і журналістів джерел про події в Україні, особливо витяги з статей поважної преси („Нью-Йорк Таймс“). Численні світлини на панелях допомагали запам'ятовувати прочитану інформацію.

До присутніх, які прибули оглядати виставку, звернулася голова Громадського комітету і голова Комітету людських прав Уляна Мазуркевич, яка була членкою Конгресової комісії Голодомору США, яка визнала Голодомор геноцидом українського народу. Комісія опублікувала зібрані матеріали численних свідків про Голодомор. Згодом ці матеріали були перекладені на українську мову і подаровані українському народові „з приязню від народу США“ і розійшлися по бібліотеках України. Вона закликала молодь пам'ятати про Голодомор, що став частиною нашого життя.

До сотні молодих і старших осіб, які прибули оглянути виставку, промовив Митрополит Борис. Владика ставив за взір „гірчице зерно“, яке при відповідній опіці дало вагомий плід, цим вказуючи на післявоєнні зусилля новоприбулої еміграції до США інформувати своє оточення про дійсну ситуацію поневоленої України у СРСР. До успішних зусиль розповсюджувати правду про Голодомор Владика Борис вважав монументальний пам'ятник – церкву св. Андрія у Савт Бавнд Бруку з цвинтарем, на якому поховані численні достойники, а

Промовляє Митрополит Борис. (Фото: Ілля Лабунька)

також і українські воїни різних формацій, між ними члени УПА. Владика розповів, як студенти в Бостоні при Гарвардському Інституті старалися інформувати про Голодомор виставкою, про перші успіхи англійською літературою „Harvest of Sorrow“ і про працю Конгресового комітету США. Гірчице зерно дало свої плоди. Сьогодні трагедія Голодомору відома у світі.

Владика закликав шанувати і не забувати історичні традиції українського народу і продовжувати мозольну працю української справи, не знеохочуватися труднощами.

Третій промовець – Андрій Чорнодольський – намагався промовити до сердець молоді. Він дав аналіз подій, які довели до Голодомору, однак

(Закінчення на стор. 11)

Відзначення роковин Голодомору у Воррені

Марія Зарицька

ВОРРЕН, Мишиген. – Кожного року громада Детройту відзначає сумну річницю Голодомору.

Вже в 1933 році відбулася демонстрація козаків на конях із прапорами України і США, про що було поміщено у Ювілейній книзі Українського народного союзу 1934 року.

Д-р Марія Бек стала душею пропам'ятного руху виступом в Чикаго на Світовому ярмарку. Вона організувала відзначення у 50-ту річницю в Детроті із конференцією для вчителів. Демонстрація того року мала 1,500 учасників. В 2017 році комітет влаштував відзначення в Ленсінгу, домагаючись включення теми Голодомору до програми для учнів шкіл штату.

Цього року 20 листопада, Комітет вирішив не лише вшанувати пам'ять жертв, але винагородити двох осіб, які відзначали всі роковини Голодомору.

Марія Зарицька відзначила свідків Голодомору Марію Сулківську, Олександру Місіонг та Валентину Биковець, які дали свідчення, задокументовані в книзі 1953 року „Чорні діла Кремля“. Серед таких учасників були Владика Олександр Биковець, Петро Майсюра, Микола та Олена Лісківські, Микола Смик, Євдокія Пертруша, д-р Валентина

Вручають відзнаку Андрію Левіну Марія Зарицька, Леся Флорчук та Руслана Проонко.

Савчук, д-р Раїса Шлега, д-р Юліан Мовчан, Анатолій Яцюк, Аліна Кот та Віра Присяжнюк-Миколенко.

Вона вітала гостей конгресмена Анді Левіна з його помічницею Стефані Мароккі-Ялда, мера Воррена Джима Фаутса із трьома членами міської ради Ронном Папандреа, Анджелою Рогенсус та Едвардом Капазінскі, двома представниками штату Падма та Голі Стівн. Вона також подякувала представникам обох місцевих кредитівок „Самопоміч“, які надали фінансову підтримку.

Основну доповідь виголосив адвокат Віктор Рудь, який є уродженцем Детройту, виступав на національному та міжнародному форумах, в ООН та перед різними аудиторіями з питань, що стосуються відносин США та Росії, включаючи Україну. Нещодавно він виступав у Військовій академії США у Вест-Пойнті та в Інституті дипломатичної служби Державного департаменту. Його аналізи і коментарі публікували „Forbes“, „Kyiv Post“, „EUToday“, „The Hill“ та інші. В. Рудь закінчив Гарвардський коледж і Школу права Duke University, зараз проживає в Нью-Джерсі. Він запропонував ключ до розуміння нинішньої війни в Україні як з історичної перспективи, так і шляхом виявлення паралелей у цілях, методах і результатах.

Врученням нагороди „Великий друг України“ громада виявила пошану члену Конгресового українського кокусу, конгресменові А. Левіну. Голова Управи Українського культурного центру Леся Флорчук і президент „Нової хвилі“ Руслана Проонко виконали це з радістю і пошаною. Наступну нагороду „Великий друг України“ отримав мер Воррена Дж. Фаутс, який постійно підтримує громаду і підняв український прапор 16 березня, який досі майорить над містом. У травні він передав багату поліцейських жилетів і шоломів із особистою пожертвою 3,000 дол. на Гуманітарний фонд США. Президент УАКЦ Уляна Огар-Кушнір,

О. д-р Павло Боднаршук, о. Ікентій Пелех, диякон Зенон Чорній, Марія Зарицька, о. Володимир Перів та о. Еміліян Дорош моляться за Україну. (Фото Віталій Базяк)

разом із заступницею голови США в Детройті Мартою Квітковською назвали його нашим почесним українцем.

Особливо зворушливим було вручення великої „Української писанки“ Анні Баньковській, президентові Конгресу Полонії Мишигену, яка відвідувала всі мітинги, молебні та збори коштів для біженців України.

Під час програми відбулася урочиста музична інтермедія у виконанні д-ра Соломії Сороки (скрипка) та д-ра Артура Гріна (фортепіано), які виконали твори Баха та Скорика.

Було виставлено прокламації про Голодомор-геноцид від Губернатора Гретчен Вітмер, законодавчого органу штату та мера Дж. Фаутса. Вони були представлені разом із набором книг про Голодомор і публікацій Комісії Голодомору 1986 року, які зібрав д-р Джеймс Мейс з Мишигенського університету в 1988 році.

Закрила програму Уляна Кишнір пригадкою про запалення свічки пам'яті в наступну суботу згідно із закликом з України та співом „Боже Великий Єдиний“.

На службі...

(Закінчення зі стор. 6)

розробили тактику і стратегію щодо відновлення історичної пам'яті як для своєї нації, так і для інших, яких і не збиралися відпускати з більшовицької імперії.

Тоді стало модним виставляти на п'єдестал „руського міра“ його ревних творців, насамперед Денікіна, натомість провідників національно-визвольних рухів Москва продовжувала таврувати як „ворогів народу“. Особлива увага там зверталася на „білі плями“ українського минулого. Йдеться не лише про те, що й далі поширювалися напрацювання комуністичних ідеологів про нібито зраду українському народові гетьмана Івана Мазепи, „антисемітизм“ Симона Петлюри й надуману співпрацю Степана Бандери з гітлерівцями в роки Другої світової війни, коли він сидів у нацистському концтаборі.

Розуміючи, що проголошена гласність розкриє страхотливий злочин Голодомору в 1932-1933 роках щодо української нації, російські історики розпочали дозований випуск раніше таємних документів, які унеможливили б підтвердження її геноциду.

Щоправда, в Москві чомусь не зважили на те, що в українських архівах зберігаються первинні документи вказаного періоду, уважний аналіз яких дає можливість відвіяти „наукову“ половину російських авторів. Бо можна сказати, галасувати про те, що нібито однаково голодували всі народи СРСР і при цьому не друкувати постанови ЦК ВКП (б) і Раднаркому СРСР від 22 січня 1933 року про заборону виїзду селянам УСРР і Північного Кавказу, насамперед Кубані, за хлібом до Росії й Білорусі. Але такий документ у копії знайшовся в таємному архіві ЦК КП(б)У.

При цьому важливо нагадати: коли в Казахстані одержали для відома цю московську постанову, то місцеве компартійне керівництво виступило з ініціативою таким же чином покарати і голодних казахів. Але Сталін не тільки не підтримав її, а навпаки, розпоря-

дився, аби всі навколишні регіони, зокрема російські, взяли за обов'язок прихистити сусідів-кочовиків. А от влада сусідніх з УСРР російських регіонів тільки й рапортувала до Кремля про кількість вигнаних з її теренів голодних українців.

Можна скільки завгодно заявляти про те, що „російським історикам нема чого приховувати“ і не друкувати двох постанов ЦК ВКП (б) і Раднаркому СРСР від 14 і 15 грудня 1932 року про припинення українізації в зв'язку з невиконанням непосильних планів хлібозаготівель – спочатку на Північному Кавказі, звинувачуючи в цьому „петлюрівські елементи“, а потім і по всіх інших регіонах поза межами УСРР.

Але ж в Архіві Президента Казахстану зберігається протокол засідання бюро крайкому ВКП(б) від 18 грудня 1932 року про розгляд московської постанови від 15 грудня, яким доручається низовим партійним комітетам взяти директиву центру до неухильного виконання. А в Державному архіві Актюбінської області переходиться документ від 31 грудня 1932 року, де йдеться про здійснення необхідних заходів щодо кремлівських вказівок. А коли особистий секретар Сталіна Поскрьобишев поцікавився в квітні 1933 року, як виконується ця ухвала, то казахстанські власті доповіли про закриття українських шкіл, районних україномовних газет і двох українських педагогічних технікумів.

Звичайно, не могли московські історики оминати й проблему втрат у голодних 1932-1933 роках. Скажімо, матеріяли Всесоюзного перепису 1937 року, який був найближчим до 1933, були опубліковані лише в загальних показниках, без поділу на вікові групи, що унеможливило порівняльний аналіз до даних 1926 року. А в матеріялах перепису 1939 року з'явилася ще одна „новація“, що аж ніяк не відповідає класичним вимогам щодо виокремлення кожної дитячої вікової групи – натомість об'єднали в одну показники про немовлят і наступних семи.

Вчинено це було для того, аби приховати катастрофічні втрати в

першу чергу українських дітей у 1932-1933 роках, особливо немовлят. Тим паче, що з подачі ще існуючого тоді ЦК КПРС російські історики одразу ж розгорнули масову агітаційну кампанію про „всесоюзний голод“, в якій трагедію українців порівняли з іншими народами СРСР, виділивши і квоту втрат по УСРР у 3.5 мільйона осіб.

Наші академічні демографи випадково визнали 700 тис. смертей немовлят у 1932-1933 роках. А які втрати старших дітей, принаймні 2-11 років на той час? Це якраз ті, що в переписі 1939 року віднесені до десятирічної групи 20-29. Так от, офіційно радянський перепис включає сюди 5,999,857 осіб, але за документами їх після народження у відповідні роки рахувалося тільки... 5,699,607 – на 319,792 менше, ніж стало в 1939 році!

А якщо взяти до уваги природні втрати для цих вікових груп, то цифра мала б бути набагато нижчою останньої. То де взяли сотні тисяч осіб невідомого походження, включно з цими 319,792?

До підрахунку наявних дітей станом на січень 1939 року виникає дуже багато питань. Скажімо, баланс завезених з поза меж України тільки до Харківської області за 1932-1938 роки перевищував кількість тих, хто виїхав туди ж, на 94,368 осіб. Наприклад, 1936 року в тодішній Харківщині осіло 28,582 завезених з РСФРР особи, серед яких було 15,200 дітей до 14 років включно. То ж чи можна погодитися з тим, що власне всі саме українські діти були переписані в січні 1939 року, а не завезені перед цим з теренів Росії й Білорусі, які вже вважалися мешканцями УРСР на той час.

Згідно зі статистичними документами, за 1935-1936 роки тільки на Харківщину з Росії разом із батьками прибули й залишилися 1,320 дітей 1933 року народження, 1,597 – 1932-го, 1,617 – 1931-го, 1,934 – 1930-го, 1,896 – 1929-го, 1,933 – 1928-го... А якщо взяти ще Наддніпрянщину, Донбас, інші регіони УСРР? А хто порахував тих дітей, котрі прибули в 1933-1934 роках у вимерлі українські села на півдні й сході? Саме це дає підстави сумніватися у вірогідності даних перепису 1939 року, коли наших мертвих дітей замінили на завезених чужих.

Такі ж сумніви виникають і при аналізі десятирічної групи 30-39. До даних 1926 року тут дописано 264,499 осіб. Наступна – 40-49 – збільшилася на 165,059, 50-59 – на 106,060... Таке враження, що нібито з 1926 по 1939 рік

зовсім не помирали в Україні природною смертю...

Як можна пояснити ці загадки? Крім відвертих приписок людності, аби приховати втрати 1932-1933 років, цілком легітимно записали всіх тих, хто був завезений до УСРР після Голодомору в якості робочої сили з інших радянських республік на місце померлих українців. Тобто упорядники цього збірника свідомо спрямували майбутніх дослідників на хибний шлях пошуків замість того, аби надрукувати реальні документи про рух населення в 1930-их роках.

Ось чому важко погодитися з автором вступної статті до збірника „Всесоюзний перепис населення 1939 року, Головні підсумки“ Валентиною Жиромською про те, що в матеріялах цього перепису „закладені наукові критерії для об'єктивної характеристики населення з широкого спектру соціальних і демографічних показників“. Тим паче, якщо взяти до уваги, що в 1992 році з Москви нас продовжують переконувати в тому, що населення УРСР в січні 1939 року нарахували в кількості 30,946,218 осіб. І це за умови, що документи таємного архіву ще від лютого 1939 року називають зовсім іншу цифру – 29.4 мільйона...

Зрештою, таким російським історикам з числа їхніх сучасних демократів дивуватися не доводиться – вони на службі в своїх рідних імперіялістів, котрим і готують теоретичну та відповідну документальну бази для створення ілюзії про особливості московського історичного розвитку. Але біда в тому, що вказані вище нарративи російської пропаганди підхоплюють і окремі наші науковці, особливо з академічних інститутів, від них також чуємо про „всесоюзний голод“, про втрати в 3.5 мільйона осіб, бо це, мовляв, змусить інші держави світу визнати наш Голодомор геноцидом тощо.

Коли ж автор цих рядків запитав одного з носіїв таких концепцій, дуже далекого від досліджень проблем Голодомору-геноциду, про те, чи голодували кучкі в ті роки, то носій зазначив нарратив просто замовк. Не зміг він відповісти і на запитання, чи голодували грузини – земляки Сталіна, вірмени – земляки тодішнього наркома постачання СРСР Мікояна...

Володимир Сергійчук – завідувач катедри історії світового українства Київського національного університету імені Тараса Шевченка, доктор історичних наук, професор.

ЕВГЕН ОСЦІСЛАВСЬКИЙ
 Ліцензований продавець страхування життя
Ukrainian National Assn., Inc.
 Tel.: 480-207-7070
 e-mail: eugenemaria1968@gmail.com

ХРИСТИНА БРОДИН
 Ліцензований Продавець Страхування Життя
CHRISTINE BRODYN
 Licensed Life Insurance Agent
Ukrainian National Assn., Inc.
 187 Henshaw Ave.
 Springfield, NJ 07081
 Tel.: 973-376-1347

UNITED STATES POSTAL SERVICE® (All Periodicals Publications Except Requester Publications)

1. Publication Title: **Свобода**
 2. Publication Number: **530420**
 3. Filing Date: **12/9/22**
 4. Issue Frequency: **Weekly**
 5. Number of Issues Published Annually: **50**
 6. Annual Subscription Price: **\$90/non-members**
 7. Complete Mailing Address of Known Office of Publication (Not printer) (Street, city, county, state, and ZIP+4®):
Ukrainian National Association, PO Box 280, 2200 Route 10, Parsippany, NJ 07054
 8. Complete Mailing Address of Headquarters or General Business Office of Publisher (Not printer):
Ukrainian National Association, PO Box 280, 2200 Route 10, Parsippany, NJ 07054
 9. Full Names and Complete Mailing Addresses of Publisher, Editor, and Managing Editor (Do not leave blank):
 Publisher Name and complete mailing address:
Ukrainian National Association, PO Box 280, 2200 Route 10, Parsippany, NJ 07054
 Editor (Name and complete mailing address):
Andrew Ryuka, PO Box 280, 2200 Route 10, Parsippany, NJ 07054
 Managing Editor (Name and complete mailing address):
None
 10. Owner (Do not leave blank. If the publication is owned by a corporation, give the name and address of the corporation immediately followed by the names and addresses of all stockholders owning or holding 1 percent or more of the total amount of stock. If not owned by a corporation, give the names and addresses of the individual owners. If owned by a partnership or other unincorporated firm, give its name and address as well as those of each individual owner. If the publication is published by a nonprofit organization, give its name and address.)
 Full Name: **Ukrainian National Association**
 Complete Mailing Address: **PO Box 280, 2200 Route 10, Parsippany, NJ 07054**
 11. Known Bondholders, Mortgagees, and Other Security Holders Owning or Holding 1 Percent or More of Total Amount of Bonds, Mortgages, or Other Securities. If none, check box: None
 Full Name: _____ Complete Mailing Address: _____
 12. Tax Status (For completion by nonprofit organizations authorized to mail at nonprofit rates) (Check one):
 Has Not Changed During Preceding 12 Months
 Has Changed During Preceding 12 Months (Publisher must submit explanation of change with this statement)
 PS Form 3526, July 2014 (Page 1 of 4) (See Instructions page 4) PSN: 7530-01-000-9051 PRIVACY NOTICE: See our privacy policy at www.usps.com

13. Publication Title: **Свобода**
 14. Issue Date for Circulation Data Below: **11/23/22**
 15. Extent and Nature of Circulation

15. Extent and Nature of Circulation		Average No. Copies Each Issue During Preceding 12 Months	No. Copies of Single Issue Published Nearest to Filing Date
a. Total Number of Copies (Net press run)		1503	1464
b. Paid Circulation (By Mail and Outside the Mail)			
(1) Mailed Outside-County Paid Subscriptions (Based on PS Form 3841 (include paid distribution outside national rate, advertiser's proof copies, and exchange copies)		1229	1193
(2) Mailed In-County Paid Subscriptions (Based on PS Form 3841 (include paid distribution outside national rate, advertiser's proof copies, and exchange copies)		0	0
(3) Paid Distribution Outside the Mail (Including Sales Through Dealers and Carriers, Street Vendors, Counter Sales, and Other Paid Distribution Outside USPS)		74	71
(4) Paid Distribution by Other Classes of Mail Through the USPS (e.g., First-Class Mail®)		8	8
c. Total Paid Distribution (Sum of 15b(1), (2), (3), and (4))		1311	1272
d. Free or Nominal Rate Distribution (Outside-County Copies Included on PS Form 3841)		5	5
(1) Free or Nominal Rate In-County Copies Included on PS Form 3841		0	0
(2) Free or Nominal Rate Copies Mailed or Other Classes Through the USPS (e.g., First-Class Mail®)		55	55
(3) Free or Nominal Rate Distribution Outside the Mail (Carriers or other means)		20	20
e. Total Free or Nominal Rate Distribution (Sum of 15d(1), (2), (3), and (4))		80	80
f. Total Distribution (Sum of 15c and 15e)		1391	1352
g. Copies not Distributed (See Instructions to Publishers at page 403)		112	112
h. Total (Sum of 15f and g)		1503	1464
i. Payment Method (15c divided by 15f times 100)		94.25%	94.68%

* If you are mailing electronic copies, go to the 15 on page 3. If you are not mailing electronic copies, go to line 11 on page 2.
 PS Form 3526, July 2014 (Page 2 of 4)

UNITED STATES POSTAL SERVICE® (All Periodicals Publications Except Requester Publications)

16. Electronic Copy Circulation

16. Electronic Copy Circulation	Average No. Copies Each Issue During Preceding 12 Months	No. Copies of Single Issue Published Nearest to Filing Date
a. Paid Electronic Copies	517	486
b. Total Paid Print Copies (Line 15c) + Paid Electronic Copies (Line 16a)	1828	1758
c. Total Print Distribution (Line 15f) - Paid Electronic Copies (Line 16a)	1908	1876
d. Payment Method (Paid Print & Electronic Copies) (16b divided by 15c x 100)	95.81%	95.65%

I certify that 65% of all my distributed copies (electronic and print) are paid above a nominal price.
 17. Publication of Statement of Ownership:
 If the publisher is a general business, publication of this statement is required. We file printed in the **12/9/22** issue of the publication.
 Publication not required.
 18. Signature and Title of Owner, Publisher, Business Manager, or Owner:
 Signature: *Andrew Ryuka* Date: **12/17/22**
 I certify that all information furnished on this form is true and complete. I understand that anyone who furnishes false or misleading information on this form or who omits material or information requested on the form may be subject to criminal sanctions (including fines and imprisonment) and/or civil sanctions (including civil penalties).
 PS Form 3526, July 2014 (Page 3 of 4) PRIVACY NOTICE: See our privacy policy at www.usps.com

Вшанування героїв...

(Закінчення зі стор. 4)

року. На місці трагедії було висипано дві високі могили та вкопано три високі хрести, вивішено націоналістичні тризуби і жовто-блакитні прапори, поставлено біля могил героїчних вояків почесну варту. При величезному зібранні (до 40 тис. жителів навколишніх сіл) відбулась панахида в пам'ять героїв, полеглих за українську справу в боротьбі проти московського більшовизму. Але німецький окупант був не кращий за радянського: уже наступної ночі гестапівські агенти почали арештовувати учасників жалобного заходу в Базарі в довколишніх селах, згодом у Радомишлі, Коростені, Житомирі, а на початку грудня в Житомирі в'язнів почали розстрілювати – було розстріляно понад 700 осіб.

Офіційне вшанування пам'яті Героїв Базару почало відбуватися лише з відновленням Незалежності України. 17 листопада 1991 року біля могил героїв в Базарі встановлено дерев'яний хрест і кам'яну плиту з іменами героїв Базару. 26 серпня 2000 року коштом національно

свідомих українців – українських ветеранів визвольних змагань – членів Спілки офіцерів України (СОУ) – в основному з Об'єднання Бувших вояків українців у Великій Британії на чолі з головою Лондонського осередку СОУ, головою президії Головної управи ОБВУ св. п. майором д-ром Святомиром М. Фостуном на братській могилі було побудовано величний Меморіал пам'яті роботи житомирського скульптора Олександра Бориса.

Цього року під час мітингу-реквієму, організованого СОУ спільно з місцевою владою, виступали почесний голова СОУ, капітан 1 рангу Євген Лупаков, перший Генеральний прокурор України (1991-1993), суддя Конституційного суду України (2006-2015) Віктор Шишкін, голова Конгресу українських націоналістів Степан Брацюнь, керівник театру української традиції "Дзеркало" Володимир Петранюк та офіційні представники інших організацій. Учасники заходу поклали вінки та квіти до Меморіалу, духовенство провело панахиду, а підрозділ Збройних сил України віддав честь полеглим Героям почесною вартою та проходженням урочистим маршем повз Меморіал.

Річницю Голодомору...

(Закінчення зі стор. 9)

зосередився на геноцидній політиці Москви вже у 1930-их роках, вважаючи, що найважчими для українського народу були 1927-1937 роки. Знищення селянства, духовного релігійного життя, української мови він таврував геноцидом і порівнював його з теперішніми намаганнями Москви і Путіна застосовувати геноцид українського народу для цілковитого

його знищення і стертя з мапи світу. Для цього Москва вживає всі заходи – від ракетних обстрілів до ядерного шантажу, „холодомору“ і винищення інфраструктури української держави. Промовець закликав не забувати про злочини Москви, за які її треба судити, і пам'ятати про Голодомор, бо він забуттю не підлягає.

Українським славнем закінчено офіційну частину промов і звернень. Зацікавлені виставкою можуть її оглянути також у Соборі Непорочного Зачаття у Філадельфії.

Члени Громадського комітету. (Фото: Ілля Лабунька)

Обмежили продаж...

(Закінчення зі стор. 2)

ським шляхом, і по-друге, ми ввели цінову стелю, яка також набуває чинності сьогодні. Обидва заходи повністю виправдані з огляду на дії Росії, вони демонструють потужну волю Європейського Союзу підірвати фінансування російської воєнної машини і водночас, що дуже важливо, дозволити третім країнам мати доступ до нафти за прийнятними цінами“, – наголосив речник Єврокомісії.

Він також зауважив, що не слід плутати цінову стелю для російської нафти і заборону на її імпорт морським шляхом, адже ЄС прийняв політичне рішення про заборону вже давно, і воно набуло чинності 5 грудня.

“Подобається це Росії чи ні, не має жодного значення. Ми не маємо наміру імпортувати „морську“ нафту з Росії. Щоб це компенсувати, ми диверсифікуємо наші закупівлі на надзвичайно ліквідному ринку нафти. Цінова стеля на російську

нафту жодним чином не пов'язана із потребами європейської промисловості у нафті“, – додав Е. Мамер.

За його словами, цінова стеля на нафту, що постачається морським шляхом, яку запровадив не лише ЄС, а і G7 та інші партнери, стосується лише поставок у треті країни, якщо для цього трейдери бажатимуть скористатися суднами під прапором країн ЄС або супутніми послугами, наприклад у сфері страхування. Це зроблено для того, щоб нафта могла потрапляти у треті країни, але за цінами, що суттєво знизять прибутки Росії.

„Ми бачили заяви про те, що Росія цього не прийме. Що ж, побачимо“, – сказав речник Єврокомісії. Він зауважив, що на цей час не надходило повідомлень про проблеми на ринку у зв'язку із запровадженням цінового обмеження на російську нафту. Оператори ринку знали про це правове рішення давно і мали змогу підготуватися. Крім того, ембарго і цінова стеля щойно почали діяти, і потрібен час, щоб вони запрацювали.

Перші підсумки нафтового ембарго та обмеження на граничну ціну нафти ЄС, імовірно, підбиватиме вже у січні.

Водночас Е. Мамер не став коментувати погрози російської влади повністю припинити постачання нафти до ЄС, зокрема через трубопроводи, до таких країн, як, наприклад, Угорщина.

Українформ

Оголошення

Шановні читачі, родина Солюк просить Вас допомогти віднайти копії кількох українських кінострічок: „Чорноморці“ (16мм) та „Українське Різдво“ (16мм). Ці кінопроекти у свій час із добрими намірами віддав для перегляду Богдан Солюк, але, на жаль, їх не повернули після його смерті (1994 р.). Якщо у вас є хоч якась інформація про ці кінострічки, будь ласка, повідомте GeorgeS@SolukMediaArchive.com

Advertisement

Наукове Товариство ім. Шевченка в Америці

запрошує
на круглий стіл

20TH CENTURY UKRAINIAN NATIONALISM AND MEMORY POLITICS

20th century Ukrainian nationalism, in particular the Ukrainian underground known as the OUN and UPA, has in the last two decades been the subject of numerous books, articles and conferences. Highly negative views have been voiced about this movement, but increasingly in recent years Ukrainian society has also expressed positive attitudes. The panel will offer thoughts about how to unpack and explain these conflicting assessments, which have historical and political significance.

Program

Considering Ukrainian Nationalism
Alexander Motyl

Reconsidering Ukrainian Nationalism
Myroslav Shkandrij

Historiography, Political Judgment and Memory Politics
Bohdan Vitvitsky

Moderated by Alexander Motyl

У суботу, 17 грудня 2022 року
о 5-ій годині по пол.
в будинку НТШ
63 Fourth Ave (між 9-ою і 10-ою вулицями)
New York, NY 10003

ARKA

Вишиванки, хустки, нитки, тканина до вишивання, рушники, коралі, пояси, кераміка, різьба

89 East 2nd St., New York, NY 10009

Tel.: 212-473-3550

ПАЧКИ, АВТОМОБІЛІ ТА КОНТЕЙНЕРИ В УКРАЇНУ

DNIPRO LLC.

Туристичні послуги: авіаквитки в Україну та інші країни • Пересилка пакунків, автомобілів та контейнерів в Україну та інші країни світу • Українські та європейські компакт-диски • Українські сувеніри та хустки

ROSELLE, NJ 645 W 1st Ave. Tel.: 908-241-2190 888-336-4776	CLIFTON, NJ 565 Clifton Ave. Tel.: 973-916-1543	PHILADELPHIA, PA 1916 Welsh Rd., Unit 3 Tel.: 215-969-4986 215-728-6040
--	--	---

У Смілі світив...

(Закінчення зі стор. 5)

годинник, саме такий, який той мав, і флейту – його улюблений інструмент.

А ще їй вдалося віднайти дотичність Г. Сковороди до Сміли. Вона дізналася, що нащадок графів Бобринських, рід яких бере свій початок від позашлюбного сина Катерини II і які, власне і зробили Смілу такою, якою вона є зараз, Петро Бобринський написав книгу „Старчик Григорій Сковорода. Життя та вчення”. Її було видано в Парижі 1929 року. І ще один факт: Г. Сковорода гостював на Харківщині у предків видатного вченого, нобелівського лауреата Іллі Мечнікова, який свого часу жив і працював на Смілянщині.

У зустрічі в Смілі взяли участь гості з-за кордону, що зуміли вийти на відеозв'язок і розповісти чимало цікавого, як, наприклад, Олена Тарасова з Генуї. Ця жінка робила дуже багато, аби зберегти в селищі Бабаї, що на Харківщині, садибу Щербиніних, в яких Сковорода гостював і створив „Байки Харківські”. Спілкувалася зі смілянами вона з каплиці, в якій хрестили Христофора

На улюбленому музичному інструменті філософа грала Вероніка Шаповал. (Фото: Сергій Ваданюк)

Колумба. Каплиця була прикрашена українськими рушниками, а разом з О. Тарасовою до смілян з привітанням „Слава Україні” звернувся сеньйор Масімо – палкий шанувальник України і Сковороди.

Також про значення Г. Сковороди в їхньому житті говорили Жак Жаб'є – український дитячий письменник, який зараз живе в Римі, і кандидат географічних наук Сергій Конякін з Києва.

Насамкінець Ю. Харченко пригостила присутніх сиром пармезан, який так любив Сковорода, і подарувала всім паперові горнятка з афоризмами філософа на них.

Музей Сковороди в Сковородинівці, зруйнований рашистами.

300-річчя...

(Закінчення зі стор. 5)

Сковородинівка на Харківщині. Міністерство культури та інформаційної політики спільно з Харківською адміністрацією оголосили збір коштів для відновлення музею. Для повної відбудови музею потрібно близько 112 млн грн.

50 тис. дол. надасть ЮНЕСКО. Ще 450 тис. грн виділить з обласного бюджету Харківська адміністрація.

У Києві відкриті ще дві виставки – в Музеї Шевченка та Історичному музеї.

Під час робочої поїздки у Київську область Президент України Володимир Зеленський узяв участь у культурно-мистецькому форумі „Сковорода-300”, присвяченому 300-й річниці від дня народження поета й педагога, що відзначалася в Україні 3 грудня.

Спілкуючись зі студентами та викладачами Університету Г. Сковороди в Переяславі, до яких у форматі відеозв'язку долучилися студенти й викладачі Харківського національного педагогічного університету ім. Г. Сковороди та Національного університету „Києво-Могилянська академія”, Президент подякував студентам і викладачам за таку саму стійкість у цей непростий час, яка була у Г. Сковороди в його викладацькій діяльності. Він наголосив, що Університет Г. Сковороди працював навіть під час складної ситуації на Київщині після початку повномасштабного вторгнення Росії та з перших днів агресії надавав допомогу внутрішньо переміщеним особам.

В. Зеленський відвідав Меморіальний музей Г. Сковороди в Переяславі. На території музею розташовано пам'ятний знак до 300-річчя від дня народження великого українського філософа, що був встановлений з нагоди включення цієї дати до Календаря пам'ятних дат ЮНЕСКО. На ньому зображений малюнок мислителя, що відображає його філософські погляди.

3 грудня Президент і перша леді

Пам'ятник Григорію Сковороді у Вашингтоні

України відвідали виставку „Світ Сковороди” в Українському домі. Вони також придбали видання „Григорій Сковорода. Повна академічна збірка творів”, підготовлене колективом харківських науковців під керівництвом Леоніда Ушкалова.

* * *

ВАШІНГТОН. – Скульптура великого українського філософа й мислителя Григорія Сковороди, 300-річний ювілей якого зараз відзначає Україна, з'явилася в центрі Вашингтона, біля Українського дому – тепер її щодня бачитиме багато американців. Церемонія відкриття відбулася 2 грудня.

Статуя Сковороди зображує його під час ходи з патерицею і книгою в руках. Монумент встановлений таким чином, що мислитель розвернутий в географічному напрямку України, що також є символічним елементом композиції.

Скульптуру виконав американський мистець Марк Роудс. У коментарі він розповів, що його дуже надихає те, як український народ зараз бореться за свою свободу й ідентичність. Він підкреслив, що був радий відтворити один із символів українства, який прикрашатиме Вашингтон.

Пресслужба Президента України, Укрінформ

CHECK OUT UNA'S ANNUITIES

AND TAKE THE GUESSWORK OUT OF PLANNING FOR THE FUTURE

UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, INC.

2200 ROUTE 10,
PARSIPPANY, NJ 07054

WWW.UNAINC.ORG
800.253.9862

STAND WITH UKRAINE

NEW
3-YEAR
4.00%*

5-YEAR
4.10%*

7-YEAR
4.25%*

9-YEAR
5.00%*

SECOND YEAR RATE
3.50%

SECOND YEAR RATE
3.50%

NEW · NEW · NEW · NEW
SECOND YEAR RATE
4.00%

* FIRST YEAR RATE. MINIMUM GUARANTEED RATE 2%.
RATES SUBJECT TO CHANGE. NOT AVAILABLE IN ALL STATES.

EFFECTIVE 11/10/2022

Виставка картин Юрія Нагулка

Георгій Лук'янчук

КИЇВ. – У торговому центрі „Gorodok Gallery“ відкрилася виставка картин широко відомого художника з України Юрія Нагулка, на рахунок якого 38 персональних виставок у всьому світі. Понад 140 полотен українського мистця розмістилися у вісім локацій, які мають

Одна з картин Юрія Нагулка.

символічні назви: „Дотик. Інший світ“, „Написи на скрижалях віків“, „Вісь єдності“, „Каліграфія поколінь“, „Перехрестя світів“, „В тіні раю“, „Горизонти єднання“, „Вежа“.

Офіційне відкриття виставки відбулося у форматі благодійного заходу. Для відвідувачів на території просторої зали „Pochayna Event Hall“ відбувся концерт оркестри під диригуванням Миколи Лисенка з виступом піаніста Євгена Хмари, перфоманс театру „Akterstvo“ під керівництвом Люсі Пономаренко, а також багатьох інших талановитих гостей. За допомогою спеціальних технологій полотна масштабувались у просторі, заповнювали стіни зали та рухались, що створювало ефект глибокого занурення.

Наскрізною темою виставки є висвітлення образів українства та осмислення культурних зв'язків різних регіонів України. „Картини Юрія відображають ретроспективу української історії у образах, які тягнуться своїм корінням ще до часів Київської Русі та закінчуються сьогоденням. Полотно художника змушують зупинитись перед ними, адже ці образи знаходять відгук у душі кожного українця, всередині починає згадуватися велична історія, де багато життів, багато сенсів, багато залишених

На відкриття виставки прийшли захисники України.

надій та народження нових“, – ділиться враженнями організаторка події, меценатка, власниця групи компаній у яку входить „Gorodok Gallery“ Інесса Кравченко.

„Відкриття проєкту „Пробудження у мудрості“, попри війну і кризу, попри відключення світла, відбулося, – сказав на відкритті виставки Ю. Нагулко. – Український дух незламний. Все буде Україна! Кожна земля має свою традицію, свою культуру і

охороняє те все спадкове безцінне багатство потужна фортеця – мова тієї землі... Немає мови – немає фортеці. Немає культури... Немає і народу... В цю важку для усіх нас пору війни українська культура є зброєю... І вона діє, ця зброя, і працює на нашу перемогу та на майбутнє України“.

До кінця цього року українці зможуть безкоштовно відвідати виставку картин Ю. Нагулка у „Gorodok Gallery“.

ЗСУ знищують...

(Закінчення зі стор. 1)

У рамках чергового обміну Україна повернула додому з російського полону 60 воїнів, у тому числі 34 захисників Маріуполя – 58 чоловіків та дві жінки, серед яких 15 офіцерів і 45 рядових та сержантів. 6 січня Україна також повернула додому тіла 49 загиблих військовослужбовців.

Одеські енергетики близько відновили електроживлення міських об'єктів, знеструмлених внаслідок ракетної атаки росіян: у квартирах одеситів знову з'явилися вода та опалення.

Від атаки 5 грудня найбільше постраждали Одеська та Київська області, ремонтні бригади роблять все можливе, щоб подати електропоста-

чання резервними схемами там, де це можливо.

Президент Зеленський у день Збройних сил України відвідав позиції українських захисників у Слов'янську, вручив державні нагороди військовим. Під час робочої поїздки до Харківської області він відвідав медичний заклад, де лікують поранених захисників України та вручив державні нагороди військовим медикам.

Рада ЄС не змогла ухвалити повний пакет із трьох документів, необхідних для надання Україні макрофінансової допомоги від ЄС в обсязі 18 млрд євро у 2023 році, бо Угорщина заблокувала ухвалення необхідної законодавчої поправки, для якої було потрібне einstimmne рішення.

Укрінформ, „BBC“, „www.yahoo.com“

Демонтаж...

(Закінчення зі стор. 2)

пам'ятника. У вересні пам'ятник двічі обливали червоною фарбою, а в листопаді Катерині II одягли червоний ковпак ката, а в праву руку „вклали“ мотузку з петлею для повішення.

Пам'ятник „Засновникам Одеси“ встановили в Одесі у 1900 році. Його розробили архітектор Юрій Дмитренко та скульптор Михайло Попов. У 1920 році його демонтували

більшовики, а у 2007 попри критику патріотичних організацій міста в Одесі відновили точну копію пам'ятника. Після цього були неодноразові спроби патріотичних сил заборонити пам'ятник нищительці Зарожської Січі. Спроби прибрати пам'ятник через суд у 2012 та 2015 роках були безрезультатними. І лише влітку 2017 року Приморський районний суд Одеси визнав незаконним і скасував рішення Одеської міської ради про його встановлення. У 2019 році Верховний суд підтвердив це рішення.

У Нью-Йорку відзначили...

(Закінчення зі стор. 1)

драматичного театру Юрія Керпатенка, який не хотів співпрацювати з окупантами.

Концерт відвідали голова Генеральної асамблеї ООН Чабба Кереші, представники дипломатичних місій різних країн у Нью-Йорку.

„Ця пісня вселяє надію. Це те, що потрібно українцям і всім нам“, – поділилася враженнями Постійна представниця Великої Британії при ООН Барбара Вудворд.

За словами голови Національної ради з питань телебачення і радіомовлення Ольги Герасим'юк, яка також була присутня на концерті, нинішня ситуація в Україні нагадує ту, що була 100 років тому, коли більшовицька Росія окупувала Україну.

„Напевне сьогодні вперше в Карнегі-голі лунало „Слава нації!“ – „Смерть ворогам!“ – зазначила вона.

„100 річчя „Щедрика“ – це нагадування для усього світу про історичне багатство України. Це неймовірна подія та концерт з цієї нагоди є проявом поваги до творчості та духу українців! ...Концерт „Notes from

Карнегі Гол аплодує виконавцям „Щедрика“.

Україне“ – це прояв пошани до всього українського та окремий уклін композиції великого композитора, твору, який згуртував увесь світ – уклін „Щедрику“, – прокоментували на Фейсбук сторінці нью-йоркського хору „Думка“.

Концерт організовано Українським інститутом Америки, Міністерством закордонних справ України, організаціями „Разом для України“ та „Фестиваль української сучасної музики“ за підтримки Посольства України в США, Постійного представництва України при ООН та Генерального консульства України в Нью-Йорку. Частина коштів від при-

дбаних квитків буде спрямована на ініціативу Президента України „United24“ для відбудови країни.

***

„Щедрик“ М. Леонтовича вперше поза межами України прозвучав у Нью-Йорку 5 жовтня 1922 року у виконанні Української Республіканської Капелі під орудою Олександра Кошиця у Карнегі Гол. Виступ став знаковою подією міжнародного турне українського хору, який гастролював світом за дорученням глави Української Народної Республіки Симона Петлюри. На хористів Капелі глава Директорії покладав місією культурної дипломатії –

через пісні доносити інформацію про молоду українську державу.

„Щедрик“ у виконанні українських співаків уподобали організатор турне по Америці Макс Рабінофф і Пітер Вілговський, американець українського походження. У 1936 р. саме він написав англійську версію „Щедрика“, слова якої дуже віддалені від оригіналу, навіки закріпилися в музичній культурі західних країн під назвою „Carol of the Bells“. Відтоді мелодія М. Леонтовича впізнавана і популярна в усьому світі.

Укрінформ, Фейсбук нью-йоркського хору „Думка“, Архів УВАН

Повідомляємо усіх друзів і громаду, що відійшов у засвіти

св. п. Михайло Бохно „Крутянець”

18 серпня 1925 – 23 листопада 2022

народжений в селі Радава, Ярославського повіту
син св.п. Петра і Марії (Якимець), брат Катерини та Петра.
Михайло був в'язнем польської тюрми.

У підпіллі був Кушовим пропагандистом і у 1949 році у групі трьох рейдом перейшов до Західної Німеччини. Опісля переїхав до США, де закінчив вищу освіту і працював в Бібліотеці Конгресу США. Після виходу в емеритуру переїхав до Торонто, Канада.

В ОКВ УПА виконував функції Голови організації, організаційного референта, голови товариського суду. Був членом Видавничого Комітету „Літопису УПА” та автором декількох нарисів про українське підпілля Ярославщини.

Його друзі дякують д-ру Шулю та персоналу Українсько-Канадського Центру Опіки за турботу та увагу, а також особливу подяку Оксані та Галині за їхнє спілкування.

Св. п. М. Бохно був похований на цвинтарі св. Володимира у Оквіл, Онтаріо, в частині призначеній воїнам УПА.

Замість квітів на згадку пропонуємо зробити внески до:

- Ukrainian Canadian Care Centre
- St. Demetrius Ukrainian Catholic Church

Нехай спочиває з Богом

Вічна Йому пам'ять!

У глибокому смутку повідомляємо родину, приятелів і знайомих, що 25-го листопада 2022 року на 78-му році життя несподівано відійшла на вічну ватру наша найдорожча Дружина, Мама і Бабця

св. п.

Аріядна Федаш

з дому Бойдуник

довголітня членка Пласту, куреня „Чорноморські Хвилі”,
Карпатського Лещетарського Клубу
та Союзу Українок Америки

Горем прибиті:

муж	- Орест
дочка	- Таля з мужем Ігорем
син	- Даріян з дружиною Cynthia
внуки	- Катерина і Александра
та ближча і дальша родина	

Вічна їй пам'ять!

Похоронні відправи відбулися 3-го грудня 2022 року в церкві св. Апостола Андрія та на цвинтарі св. Духа в Гемптонбургу, Н.Й.

Замість квітів на могилу покійної можна складати пожертви на:

Пластову оселю „Вовча Тропа”

- *Plast Camp-Vovcha Tropa*
- Paul Liteplo, 960C Heritage Hills, Somers, NY 10589*

Церкву св. Івана Хрестителя у Гантері, Н.Й.

- *St. John the Baptist Ukrainian Catholic Church*
- P.O. Box 284, Hunter, NY 12442*

Знищити...

(Закінчення зі стор. 3)

чорній Кириловій тині. Наприкінці травня Онуфрій скликав свій клір на нараду, яку, з огляду на важливість рішення, назвав навіть „собором”: УПЦ розриває усі зв'язки з Російською Православною Церквою. Можливо, в Онуфрієві таки заворушилося християнське сумління. Припустімо, вжахнувся з такої „православности”: через пару днів після нападу Росії на Україну патріарх Кирило під час Літургії в московському храмі Христа Спасителя похвалив Путіна за „спеціальну операцію” – хоч добре знав цей слуга зла, що йдеться про фізичне винищення українського народу. Той самий Кирило подарував командувачеві Російської гвардії Вікторові Золотову ікону, котра має „надихати молодих воїнів” у безбожній війні проти України.

Певна річ, не всі підтримали Онуфрія на тому „соборі”. Митрополити Роменський Йосиф та Ізюмський Єлисей виказали себе „кирилівцями” і втекли до Москви. Очевидно, прості священники також поділилися на два несумісні табори. Поведінка самого Онуфрія – досить двозначна: він був і залишається членом Синоду Російської Православної Церкви.

Знов і знов те саме запитання: чому аж тепер? Якщо вже не у 1991-му, світлому році відновлення державної незалежності, то принаймні

після 2014-го можна було сказати „Досить!” московським агентам в рясках?

Ба – це нам хочеться так думати. Насправді все йшло до ще глибшого закорінення смертельного ворога в національний організм України. Економіка, а отже й політика перебували в руках олігархів, а всі вони, майже всі, належали до Церкви Московського патріархату, були його меценатами і спонсорами, успішно поєднували, як от Вадим Новинський, працю народного депутата з дияконським чином і цій Церкві. Вся велика парламентська фракція – Опозиційна платформа „За життя” – це олігархи і водночас парафіяни храмів Московського патріархату.

Війна їх не змінила, про „руський мір” тепер воліють, самозрозуміло, мовчати, але прокремлівської ідеології не зреклися, агітують за примирення з Росією, за російську мову як другу державну.

Після 24 лютого багато з них повтікали, живуть в розкошах поза Україною і війною, належать, як дотепно висловився один блогер, до „добровольчих батальйонів „Монако” „Відень”, „Дубаї”, моляться там за перемогу Путіна.

Іншими словами, якщо трохи змінимо дошкульний афоризм Симона Петлюри про „московські воші і українські гниди”, то зрозуміємо цю подвійну небезпеку для життя і свободи України.

Продовження в наступному числі.

KULINSKI MEMORIALS

809 SOUTH MAIN STREET • MANVILLE, NJ 08835

Tel. 800-458-5467 • 908-722-3130 • Fax 908-253-0027

KulinskiMemorials@msn.com • KulinskiMemorials.com

- Служить українській громаді понад 60 років
- Понад 40 кольорів граніту до вибору
- Гравюри на замовлення
- Консультації вдома за домовленням
- Обслуговує клієнтів у трьох штатах (NJ, NY, PA)
- 5 хвилин від Українського цвинтаря св. Андрія у С. Бавнд-Бруку, Н. Дж.

UNION FUNERAL HOME LYTWIN & GRILLO

UKRAINIAN FUNERAL DIRECTORS
Nicholas J. Grillo, Manager

AIR CONDITIONED ROOMS

Обслуга ЩИРА і СЕРДЕЧНА
Our services are available
anywhere in New Jersey.

Також займаємося похоронами на цвинтарі в С. Бавнд Бруку і перенесенням тлінних останків з різних країн світу.

UNION FUNERAL HOME
1600 Stuyvesant Ave (corner of Stanley Terr.)
UNION, NJ 07083
908-964-4222
www.unionfuneralhome.com

ПЕТРО ЯРЕМА УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК

Займається похоронами в **BRONX, BROOKLYN, NEW YORK** і околицях

ДАНИЛО БУЗЕТА – директор
Родина **ДМИТРИК**

Peter Jarema Funeral Home, Inc.
129 EAST 7th STREET
NEW YORK, N. Y. 10009

(212) 674-2568

MONUMENTS

Oblast Memorials Co.

PO Box 746, Chester, NY 10918

Tel : 845-469-4247

Custom Designed Quality Monuments

Serving NY/NJ/CT Cemeteries

e-mail: oblastmemorialsco@gmail.com

web site: www.oblastmemorials.com

BILIBGUAL HOME APPOINTMENTS

У глибокому смутку повідомляємо, що 21 листопада 2022 року відійшов у вічність дорогий Чоловік, Батько та Дідо

св.п. Михайло (Місько) Біленький

народжений 3 жовтня 1934 року
в Судовій Вишні, Україна,
син Олени (Івашко) та Івана Біленьких.

У 1944 році він і його батьки опинилися в таборах для переміщених осіб у Німеччині – Фюссені та Міттенвальді. Його батько, на жаль, помер дорогою під час їхньої втечі десь у Європі у віці 45 років. Він з мамою прибув до США в лютому 1949 року. Їх спонзорували його тітка і вуйко. Оселилися в Мориставні, Нью-Джерсі. У віці 14 років йому довелося навчитися читати, писати та розмовляти англійською мовою.

Початкову його освіту перервала війна, але він навчався й успішно закінчив Мориставнську середню школу в 1954 році. Михайло любив спорт і грав у копаного, футбол і займався легкою атлетикою (диск). Він також приєднався до Drum and Bugle Corps. Коли вчився, працював неповний робочий день, щоб допомогти сім'ї. Його мати вдруге вийшла заміж за Івана Кусого, який був відданий Михайлові.

У 1960 році Михайло отримав ступінь бакалавра в Університеті Сетон Гол. Вступив до армії США на два роки з 1955 по 1957 року. У 1964 році закінчив подальше навчання в Університеті Сетон Гол, щоб отримати сертифікат викладача середньої школи Нью-Джерсі. Він викладав соціальні науки протягом двох років, після цього Михайло став підприємцем, у чому мав великий успіх і став покупцем у Two Guys and Sam Gordon's. Завжди зацікавлений у освіті, він балотувався і був обраний до Ради освіти міста Ганновер.

Михайла познайомила з Ікою в 1958 році його мати (обидві матері стали близькими друзями в Міттенвальді). Вони одружилися в Торонто, Канада, 27 серпня 1960 року. Оселилися у Випані, а потім у Моріс-Плейнс, Нью-Джерсі. Мали троє дітей - Христину, Віру і Стефана.

Він заохочував Іку поступити до коледжу. Вона здобула бакалавра, магістратуру та медичну школу та стала акушером-гінекологом. Він допомагав із дітьми та роботою по дому, а також став чудовим кухарем, щотижня влаштовував сімейну вечерю. Михайло працював на двох роботах (одну – неповний робочий день), щоб дати своїм дітям вищу освіту.

Він любив жартувати і вів хороші дискусії з друзями, часто граючи роль «адвоката диявола», щоб дискусія була цікавою, а часом і дуже гарячою.

Михайло любив музику. Він мав талант брати практично будь-який інструмент і вмів грати на ньому на слух. Ніколи не мав формальних клас гри на фортепіяні, гітарі чи акордеоні. У вісім років він сам навчився грати на гармоніці. Співав у церковному хорі. Багато років співав і грав з квінтетом бандуристів під керівництвом В. Юркевича. Вони дали багато концертів у сусідніх українських громадах, інших штатах і навіть у Вашингтоні. Він приєднався до оперного хору Cogo Lirico і співав там кілька років, навіть виступавши в Карнегі-Гол у Нью-Йорку разом із відомими оперними зірками.

Він любив танцювати, особливо танго, і став викладачем бальних танців, ходив на забави до самого кінця. Разом з Ікою виграли чемпіонат з танцю на Маланці у 2004 році в церкві св. Івана у Випані. Його улюбленим танго було «Прийде ще час». Він не любив дуже садівництва, але був знаний своїми помідорами, які він вирощував із насіння вдома та роздавав усім своїм друзям.

Михайло був відданим сином. Коли він не міг піклуватися своєю мамою вдома, він щодня відвідував її в старечому домі до її смерті у віці 96 років.

У 60 років його здоров'я почало піддаватися. У 1994 році у нього стався сильний серцевий удар, він кинув цигарки та щодня виконував вправи для кардіології. Пережив меланому 3-ої стадії та перелом черепа в 2015 році. Згодом у нього виникла деменція, а також сліпота, викликана дегенерацією жовтої плями. Його стан швидко погіршився після перенесеного інсульту в лютому 2022 року. Михайло боровся до кінця. Мирно помер біля Іки. Нехай спочиває з миром! Вічна пам'ять!

У смутку залишилися дружина Іка (д-р Наталія Ірина з дому Петрів); дочка Христина Дзерович з чоловіком Андрієм; син Степан з дружиною Террі; внуки Катерина (Туту) Дзерович, Діана (Діди) Дзерович та Микола (Нікі) Дзерович; його братові Анна Зримяк з чоловіком Філіпом та Міньонна Падик; племінниця Катерина Падик; племінники Володимир Біленький та Іван Біленький; а також його дальша родина Біленьких, Падиків, Івашко, Крамерів у США, Канаді та Україні.

Відвідини відбувалися в похоронному заведенні Дангlera в Моріс-Плейнс 1 грудня 2022 року з Панахидою. Заупокійна св. Літургія була відправлена в Українській католицькій церкві св. Івана Хрестителя у Випані, Нью-Джерсі, 2 грудня 2022 року о 10-ій ранку. Поховали на сімейній ділянці на Українському цвинтарі св. Андрія в Савт Бавнд-Бруку, Нью-Джерсі.

Родина просить замість квітів у пам'ять Михайла скласти пожертви на Українську католицьку церкву св. Івана Хрестителя (St. John Ukrainian Catholic Church, 60 North Jefferson Road, Whippany NJ 07981). Будь ласка, вкажіть на чеку, що Ви віддаєте перевагу Фонду будівництва церкви або на гуманітарну допомогу Україні.

У глибокому смутку повідомляємо родину, учнів, приятелів і громаду, що в четвер, 24 листопада 2022 року, на 95-му році, життя відійшла у вічність наша найдорожча сестра, тета, братова і учителька

св. п. ТАЙСА із ГОЛІНАТИХ БОГДАНСЬКА 1927 -2022

Абсолютка Українського Музичного Інституту у Львові
(кляса Романа Савицького)

Абсолютка Віденської Консерваторії (кляса Ролянда Равпенштрава)

Основоположниця Українського Музичного Інституту (УМІ) відділу в Ньюарку, Нью Джерсі та довголітня голова УМІ на США.

Членкиня Союзу Українок (28-ий відділ, Ньюарк).

Визначна громадська діячка, душа Ньюаркської громади, протягом більш як 50 років була організаторкою понад 400 академій, концертів, хорів, дитячих маскарад при школі та церкві св. Івана Хрестителя та при Українському Центрі в Ньюарку.

Дружина покійного Петра Богданського.
Сестра покійного Миколи Голінатого.

Похоронні відправи:

в п'ятницю, 2-го грудня, о год. 5:45 по пол., Union Funeral Home-Lytwyn & Grillo, 1600 Stuyvesant Ave., Union, NJ.

в суботу, 3-го грудня, о год. 10.00 ранку в Українській католицькій церкві св. Івана Хрестителя, 719 Sandford Ave., Newark, NJ, а відтак на цвинтарі св. Андрія, 280 Main Street, South Bound Brook, NJ.

З любов'ю працюють:

сестра	Марійка Голіната
братова	Маріон Голіната
племінники	Франсіс Голінатий (Шеррі), Стефан Голінатий і Александер Голінатий
брата внуки	Елександер, Коль (Нурія), Матей (Адріяна), Габрієлла та Микейла
родини	Дзерович, Кисілевські, Прончак, Ткач, Якимовські, Зарицькі, Зорівчак,
та ближча і дальша родина в США, Канаді, Європі та Україні	

Замість квітів, просимо складати пожертви на:

Ukrainian Music Institute Of America, Inc.
136 2nd Ave., New York, NY 10003

на допомогу Україні через RAZOM Inc., www.razomforukraine.org

або UNWLA (Ukrainian National Women's League of America)
203 2nd Ave., New York, NY 10003

ШУКАЄТЕ НАЙКРАЩІ ДИВІДЕНДИ?

Члени СУМА заробляють

(As of 12/02/22)	Dividend	APY Rate	Min. Bal. to Earn APY
3-Month CD *	1.75	1.77	\$1,000
6-Month CD *	2.75	2.79	\$1,000
1-Year CD *	4.00	4.08	\$1,000
2-Year CD *	4.05	4.13	\$1,000
3-Year CD *	4.10	4.18	\$1,000
4-Year CD *	4.15	4.23	\$1,000
5-Year CD *	4.25	4.34	\$1,000
Money Market Up to \$49,999	2.00	2.02	\$50
Money Market \$50,000 & Up	2.75	2.79	\$50

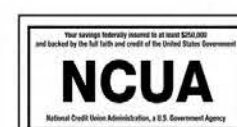
* Shares and IRA Certificates with higher balances receive a bonus percentage (see website for details)

All rates are subject to change without prior notice.

Відскануйте QR для
найновішої
інформації

Зателефонуйте нам або
надішліть SMS
914.220.4900
або надішліть нам електронний
лист на адресу
memberservice@sumafcu.org

Main Office:
125 Corporate Blvd.
Yonkers, NY 10701
P: 914.220.4900
F: 914.220.4090

Spring Valley, NY branch:
16 Twin Ave.
Spring Valley, NY 10977
P: 845.356.0087
F: 845.356.5335

Stamford, CT branch:
125 39 Clovelly Rd.
Stamford, CT 06902
P: 203.969.0498
F: 203.316.8246

New Haven, CT branch:
555 George St.
New Haven, CT 06511
P: 203.785.8805
F: 203.785.8677

www.sumafcu.org